

СРПСКА АКАДЕМИЈА ОБРАЗОВАЊА

Бранко Јовановић
ЖИВОТ И ДЕЛО
АКАДЕМИКА МИЛА Ћ. ИЛИЋА

СРПСКА АКАДЕМИЈА ОБРАЗОВАЊА

Академик Бранко Јовановић
ЖИВОТ И ДЕЛО
АКАДЕМИКА МИЛА Ћ. ИЛИЋА

Издавач
Српска академија образовања, Београд

За издавача
Академик Младен Вилотијевић

Корице
Др Горан Вилотијевић

Lektor
проф. др Драгомир Козомара

Припрема текста
Милан Илић

Припрема за штампу и штампа
Графид, д.о.о
Бања Лука

За штампарију:
Бранислав Иванковић

ISBN-978-86-89393-23-1

Тираж
100

© Copyright 2026.

СРПСКА АКАДЕМИЈА ОБРАЗОВАЊА

Бранко Јовановић

**ЖИВОТ И ДЕЛО
АКАДЕМИКА
МИЛА Ђ. ИЛИЋА**

(Поводом седамдесетпетогодишњице живота и
педесетогодишњице научно-истраживачког рада)

Београд, 2026.

САДРЖАЈ

Академик Бранко Јовановић: НАУЧНИ ДОПРИНОС АКАДЕМИКА МИЛА Ђ. ИЛИЋА РАЗВОЈУ ДИДАКТИКЕ, МЕТОДИКЕ НАСТАВЕ И ПЕДАГОГИЈЕ	9
Увод.....	9
Научни допринос развијању нових наставних система и успону дидактике	10
Прилози утемељивању нових методичких научних дисциплина	15
Допринос развоју педагошких наука и унапређивању васпитно-образовног процеса	17
Закључак.....	23
БИОГРАФИЈА АКАДЕМИКА МИЛЕ Ђ. ИЛИЋА.....	25
БИБЛИОГРАФИЈА АКАДЕМИКА МИЛЕ Ђ. ИЛИЋА	29
НАУЧНЕ МОНОГРАФИЈЕ.....	29
УНИВЕРЗИТЕТСКИ УЏБЕНИЦИ.....	29
ТЕМАТСКИ ЗБОРНИЦИ И ПРИРУЧНИЦИ	30
НАУЧНИ И СТРУЧНИ РАДОВИ.....	31
<i>Радови објављени у међународним часописима</i>	<i>31</i>
<i>Радови објављени у националним часописима`</i>	<i>31</i>
<i>Радови у зборницима са међународних скупова</i>	<i>35</i>
<i>Радови у зборницима са националних научних скупова</i>	<i>41</i>
<i>Радови у тематским зборницима</i>	<i>41</i>
<i>Стручни радови, информације, прикази.....</i>	<i>42</i>
<i>Енциклопедијске и лексикографске одреднице</i>	<i>43</i>
МЕНТОРСТВО	43
<i>А. Менторство у изради докторских дисертација на Филозофском факултету у Бањој Луци.....</i>	<i>43</i>
<i>Б. Менторство у изради докторске дисертације на Филозофском факултету Пале</i>	<i>44</i>
<i>В. Менторство у изради магистарских/мастер радова на Филозофском факултету у Бањој Луци.....</i>	<i>44</i>

Г. Менторство у изради магистарских/мастер радова на Филозофском факултету у Палама	47
Д. Менторство у изради специјалистичких радова на Филозофском факултету у Бањој Луци.....	47
Ђ. Магистарски радови на Наставничком факултету Универзитета „Џемал Биједић“ у Мостару	48

Академик Бранко Јовановић
НАУЧНИ ДОПРИНОС АКАДЕМИКА
МИЛА Ђ. ИЛИЋА РАЗВОЈУ ДИДАКТИКЕ,
МЕТОДИКЕ НАСТАВЕ И ПЕДАГОГИЈЕ

Увод

Академик проф. др Миле Ђ. Илић у родном селу (6. март 1950, Босански Милановац, Сански Мост, БиХ) завршио је шестогодишњу основну школу. У Фајтовцима, удаљеним око 10 км (био је ђак пјешак), завршио је 7. и 8. разред основне школе. Након Учитељске школе у Приједору завршио је студије педагогије-психологије на Филозофском факултету у Сарајеву. На истом факултету одбранио је магистарску тезу и докторску дисертацију из педагошких наука. После четворогодишњег учитељевања, завршетка факултета, те једногодишњег рада на месту школског педагога, био је око петнаест година врло ангажован просветни саветник, четири године професор Педагошке академије у Б. Луци и најдуже (око 26 година) угледни професор на неколико универзитета и поштован ментор у изради бројних дипломских/завршних, магистраских/мастер радова и 19 докторских дисертација.

Стално је испољавао сазнајну и откривалачку радозналост, снажну мотивисаност, изузетну марљивост, упорност, тежњу за продубљивањем стручних знања и усавршавањем истраживачких компетенција. Током његовог професионалног успона све израженија била су му својства: посвећеност креативном наставничком позиву, склоност уочавању недовољно изучених педагошких питања, могућност идентификације нових научно-истраживачких проблема, те иницијативност и инвентивност у конципирању и реализацији индивидуалних, тандемских и тимских пројеката.

Од објављивања првог истраживачког рада (1975) током пет деценија одвија се продуктиван педагошко-публицистички рад академика Мила

Ђ. Илића. У његовом стваралачком, претежно ауторском, опусу уочљивог библиографског опсега и неоспораваног квалитета доминирају дела трајних научних доприноса развоју ДИДАКТИКЕ, МЕТОДИКЕ НАСТАВЕ И ПЕДАГОГИЈЕ на нашим просторима, и шире.

Научни допринос развијању нових наставних система и успону дидактике

Научни прилози дидактици Мила Илића фокусирани су на презентацију резултата креирања и експерименталне валоризације нових наставних система и модела, на расветљавање домета и изазова дидактике; на селекцију, систематизацију и синтезу савремених дидактичких сазнања, нарочито у оквиру ауторског уџбеника *Дидактика* (Б. Лука, 2020). Миле Илић теоријски је засновао, операционализовао у изведбене моделе, експериментално верификовао, именовано, те научној и стручној јавности представио следеће оригинално развијене наставне системе:

1. НАСТАВА РАЗЛИЧИТИХ НИВОА СЛОЖЕНОСТИ (НРНС) и ИНТЕРАКТИВНА НАСТАВА РАЗЛИЧИТИХ НИВОА СЛОЖЕНОСТИ (ИН РНС), нове варијанте система индивидуализоване наставе,
2. РЕСПОНСИБИЛНА НАСТАВА (РН) и
3. ИНКЛУЗИВНА НАСТАВА (ИН).

Пре близу пола века интегрисао је тематски релевантна психо-педагошка, књижевно теоријска и дидактичко-методичка сазнања и изградио сажете теоријске основе, експлицирао структуре и развио оптимално диференциране вежбе рада на књижевним текстовима на три двослојна нивоа сложености у IV разреду основне школе, уградивши мотивационе стимулусе, благовремене повратне информације, критерије за прелазак на идући и враћања на предходни ниво вежбања и адекватне инструкције за рад учитеља.

За разлику од раније познатог рада ученика на задацима различите тежине, овакво вежбање имало је све елементе целовитог новог наставног система. На основу постигнућа на иницијалним испитивањима ученици су разврстани на одговарајући ниво диференцираног вежбања. Током једног полугодишта ученици експерименталних одељења у градској, приградској и сеоској школи на 40 часова радили су на 20 књижевних текстова. Исти књижевни текстови обрађени су у традиционалној (углавном предавачкој) настави књижевности. Испотпросечни, просечни и нагпросеч-

ни ученици експерименталних одељења остварили су у односу на испитанике контролних одељења знатно боље просечне резултате на финалним тестовима разумевања прочитаног текста, брзине гласног читања и читања у себи, писаног речника, писменог изражавања и вербалне креативности. Теоријска полазишта, методолошки концепт, образовно-васпитни ефекти овог експеримента, са приложеним свим диференцираним вежбама и мерним инструментима јавно су верификовани на одбрани магистарске тезе на Филозофском факултету у Сарајеву (28. 5. 1981) и презентовани су у првој ауторској монографији под насловом *Учење и настава различитих нивоа тежине* (Сарајево и Београд, 1984)¹. Још од тада научна педагошка и стручна јавност показује интресовање за ову иновацију². Респектујући садржајно-методичке специфичности основношколске и средњошколске наставе математике и биологије Миле Илић је, уз консултовање предметних стручњака, развио и експериментално верификовао оптимално диференциране вежбе, што је са коауторима³ објавио у неколико научно-истраживачких радова.

Генерализујући кључна обележја оптимално диференцираних вежбања професор Миле Ђ. Илић проценио је да термин НАСТАВА РАЗЛИЧИТИХ НИВОА ТЕЖИНЕ не изражава суштину овог новог наставног система и определио се за термин НАСТАВА РАЗЛИЧИТИХ НИВОА СЛОЖЕНОСТИ. Дидактичке одреднице (са егземпларним вежбама, мерним инструментима и налазима проведених експеримената) презентовао је у новој монографији под насловом *Настава различитих нивоа сложености* (Б. Лука, 1992) и у допуњеном и измењеном издању (Београд, 1998), а све вежбе и инструменте у приручнику: *Иновације у настави биологије и познавања природе*, коаутор Љубица Давидовић, (Београд, 1998).

Уносећи интерактивни (претежно тандемски) рад ученика у целовите нивое оптимално диференцираног вежбања (А-Б-В) и остале елементе наставног процеса (почетно дијагностиковање, инструкције, повратно информисање, комплементарно ангажовање учитеља) у оквиру ширег пројекта проучавања и дисеминације интерактивног учења у Републици Српској, проф. др Миле Илић развио је још једну варијанту оптимално диференциране наставе под називом ИНТЕРАКТИВНА НАСТАВА РАЗ-

1 Редакције завода за издавање уџбеника и наставна средстава у Сарајеву и Београду писмено су затражиле (и добиле) сагласност аутора да споразумно истовремено објаве магистарску тезу овако прилагођеног наслова у по 1000 примерака.

2 Под утиском позитивних осврта учитеља на овакав систем наставе, књиженик Станко Ракита писао је у „Просвјетном листу“ у Сарајеву да се „коначно нешто ново појавило на семинару за учитеље“.

3 Коаутори у чланцима били су просветни саветници Љубица Давидовић (за биологију) и Борис Чекрлија (за математику).

ЛИЧИТИХ НИВОА СЛОЖЕНОСТИ – ИН РНС, те образложио њене структурне етапе, дидактичке елементе, непосредне чиниоце и динамизме у ауторској студији објављеној у књизи групе аутора *Ишерактивно учење* (Б. Лука, 1999) и у неколико радова у часописима и зборницима. Њене дидактичко-методичке специфичности и педагошки ефекти проучавају се у контексту бројних пројеката приликом припреме мастер радова, докторских дисертација и публикују у научним и стручним радовима.

Академик Миле Илић аутор је новог, оригиналног, раније у литератури непомињаног дидактичког система који је назвао РЕСПОНСИБИЛНА НАСТАВА. Иако има све структурне димензије наставног (дидактичног) система, дефинише га као нови „модел савременог наставног рада који је препознатљив по одговорности ученика и наставника за партиципацију у демократском избору и активном остваривању педагошки релевантних и дидактичко-методичких прикладних активности припремања, извођења и вредновања наставе“ (Б. Лука, 2000 и 2002: 26). У својству одговорног истраживача и руководиоца за подпројекат о демократским променама у редовној настави у ширем пројекту у БиХ⁴ креирао је 10 иновативних промена са преко 70 начина њиховог увођења у основношколску и средњошколску наставу. Током једногодишњег експеримента ученици су равноправно са наставницима између предложених варијанти наставних активности бирали најприкладније очекиваним исходима и контекстуалним условима, те тако постајали индивидуално и колективно одговорнији за квалитет учења и комплементарног поучавања. Педагошки ефекти респонбилне наставе у основним и средњим школама били су: повећање просечних оцена школског успеха, проширивање обима и побољшање квалитета знања ученика, смањивање броја изостанака из школе, јачање мотивације за школско учење, изазивање и неговање осећања самообразовне компетенције, формирање позитивних ставова према школи и посебно према демократској партиципацији, толерантној комуникацији и педагошки продуктивној интеракцији у респонсибилној настави. Теоријска полазишта, дидактичке основе и васпитно-образовни ефекти ове иновације континуирано привлаче пажњу научне и стручне јавности -амбициозних школских педагога и инвентивних наставника и још чешће

4 Почетком 80-их година двадесетог века на иницијативу Савеза педагошких друштава БиХ, Републички и регионални просветно-педагошких заводи реализовали су заједнички једногодишњи пројекат проучавања демократских односа између ученика и наставника у васпитно-образовном раду на подручју СР БиХ. Благовремено су статистички обрађени резултати само за бањалучку регију, а објављени су у материјалима Петог конгреса педагога Југославије (у Сарајеву, 10- 12. маја 1982), тј. у „Педагогији“, часопису СПД Југославије (Београд, 1982, бр. 2- 3, стр. 241- 249.)

истраживача у апликативно-развојним пројектима, те у припреми мастер радова, докторских дисертација и научних чланака.

Почетком овог века у научној и стручној литератури доминирала су начелна и декларативна опредељења за инклузивно образовање и инклузивну наставу. Академик Миле Илић уочио је недостатак конкретнијих инструкција, приступа и модела научно-теоријски утемељеног примпремања, остваривања и евалуације инклузивног васпитно-образовног процеса у школи. Радећи у међународним развојним пројектима⁵ потврдио је таква уверења и добио подстицај за научно-истраживачко заснивање новог операционализованог система ИНКЛУЗИВНА НАСТАВА. Експлицирао је теоријска разматрања друштвеног и педагошког контекста инклузивне наставе и њене теоријске основе. Креирао је и реализовао двофазни експеримент са паралелним групама испитаника (ученика и наставника) у основним школама у циљу утврђивања дејства интерактивног стручног усавршавања на унапређивање професионалних компетенција наставника за извођење инклузивне наставе (прва фаза пројекта), те идентификације образовно-васпитних ефеката такве наставе српског језика током једног полугодишта у петом разреду основне школе (друга фаза пројекта). У првој фази пројекта током тромесечне активизациско-интерактивне обуке наставници су упознали теоријске основе инклузивне наставе, оспособљавали се за идентификацију индивидуалних постигнућа, потреба и интереса својих ученика (најмање једног испитпросечног који може бити и са препрекама у учењу и учешћу; једног просечног и једног натпросечног који може бити даровит, талентован), за кориштење добијених показатеља у изради профила тих ученика и индивидуалних васпитно-образовних програма за њих, те за методичко креирање модела инклузивне наставе са пробним вежбама из српског језика и књижевности у зони актуелног и блиског развоја ученика са препрекама у учењу и учешћу (или са тзв. посебним потребама) и даровите ученике; те уклапање таквих вежби у склоп инклузивне наставе у целом одељењу, заједнички евалуиране у симулираном или стварном школском контексту. На финалним испитивањима наставници експерименталних група, у односу на контролне

⁵ Био је водитељ међународног постдипломског студија педагогије у Б. Луци под називом *Индивидуализација и инклузија у образовању* 2003- 2006, који је финансирала влада Финске, те одговорни наставник за модул „Индивидуализација у образовању“. Учествовао је у рецензирању и дисеминирању примене ИНДЕКСА ИНКЛУЗИВНОСТИ у школама Републике Српске и ФБиХ 2007 - 2009 , *Save the children UK* (аутори: Tony Boot i Mell Ainscow, 2000). Био је вишегодишњи евалуатор развојних пројеката у преко стотину основних школа, неколико педагошких завода и наставничких факултета у Републике Српске и ФБиХ подржаних финансијски од Светске банке, подсредством Фонда квалитета образовања у Министарству просвете РС, и Министарству образовања ФБиХ.

групе, које су се стручно усавршавале традиционално (претежно предавачки) за инклузивну наставу, показали су повећане педагошке, психолошке, дидактичке и методичке компетенције за припремање, извођење и вредовање инклузивне наставе. У другој фази реализовани су модели инклузивне наставе српског језика током три месеца у експерименталним одељењима испитаника, а у контролним одељењима исти програмски садржаји усвајани су у традиционалној (углавном неинклузивној) настави. На финалним испитивањима испитаници експерименталних група постигли су значајно боље резултате у разумевању прочитаног текста, брзини читања у себи, писменом изражавању и вербалној креативности. Ти инспиративни налази, одреднице инклузивне наставе, њена теоријска утемељења, етапе, дидактички модели, процеси и динамизми презентовани су у ауторским радовима и целовито у често цитираној научној монографији *Инклузивна настава* (Источно Сарајево, 2009, 2010, 2012), која се на наставничким факултетима користи и као универзитетски уџбеник. Инклузивна настава и даље је актуелна у савременој дидактици и иновативној школи, те у оквиру научно-истраживачких и развојно-апликативних пројеката, као и у исраживањима приликом припреме мастер радова и докторских дисертација из педагошких и тангентних наука.

У бројним националним и међународним часописима и зборницима академик Миле Илић објављује оригиналне и прегледне научне радове о развојним токовима, успонима и странпутицама дидактике; положају, интеракцијама и слободи ученика и наставника у условима савремених цивилизацијских промена, новим дидактичким парадигмама, обради контроверзних наставних садржаја, васпитању у настави традиционалне и савремене (иновационо-плуралистичке) школе, контекстуалној и ефикасној настави, о универзитетској настави организованој у духу болошког процеса итд. Повезујући та остварења са актуелним проучавањима других аутора, са налазима у наведеним монографијама, систематизовао је и синтетизовао кључна трајније научно вредна дидактичка сазнања у савременом универзитетском уџбенику *Дидактика* (Б. Лука, 2020), који је у обавезној литератури за неколико предмета на наставничким факултетима (Увод у дидактику, Основи дидактике, Дидактичке теорије, Наставни системи, Дидактичке иновације).

Прилози утемељивању нових методичких научних дисциплина

Код нас и у свету запоставља се уравнотежено научно интердисциплинарно и иновативно дидактичко осавремењивање теорије и праксе наставе основношколских и средњошколских предмета и подручја те се тешко превазилази глорификација преобимних наставних садржаја, методички шаблонизам, стереотипност па и дилетантизам, те вербализам и формализам у знању ученика и друге слабости и нови изазови. Превазилажењу тих ограничења и модернизацији МЕТОДИКЕ НАСТАВЕ значајан допринос су истраживања, радови и универзитетски уџбеници академика Мила Илића. Анализирајући савремене токове у педагошким наукама у једној од првих ауторских монографија под насловом *Савремени ѿкови у педагогији* (Б. Лука, 1994: 123 - 131) идентификовао је узроке успореног развоја методика наставе већине основношколских предмета, међу којима су запостављен интердисциплинарни приступ, недовољно познавање достигнућа педагогије, психологије, дидактике и осталих тенгентних наука, неадекватна заступљеност методике наставе и студентске праксе на наставничким факултетима. О непревазиђености тих слабости, ограничењима сцијентизације и педагогизације методике наставе, иновацијама у методикама матерњег и страног језика и математике, занемаривању иновација у методикама осталих предмета, неконституисаности методика средњошколске наставе стручних предмета, потреби научно-истраживачких разбојно-апликативних истраживања говорио је на недавно одржаном баљалучком међународном научном скупу посвећеном изазовима и перспективама педагошких наука. То је презентовао и у оригиналном научном раду под насловом *Изазови и ѿсјектѿиве методика наставе* (Б. Лука, 2024, бр. 2: 11 - 35). Осим анализе истраживачких налаза, развијених иноватних модела наставе, синезе кључних дотадашњих методичких сазнања, у његовим радовима и универзитетским уџбеницима *Методика наставе ѿочетној чѿињања и ѿсања* (Б. Лука, 2000, 2007, 2009, 2013) и *Методика ѿрађанској образовања* (Б. Лука-Сарајево, 2012, 2015) први пут су (код нас и ван наших простора) решена епистемолошко-методолошка питања (појам, предмет и подручје, задаци, методолошке специфичности, научна и академска позиција) конституисања тих научних дисциплина те се у научној јавности сматра да је академик Миле Илић утемељивач тих нових научних дисциплина. Његовим залагањем наведене методичке дисциплине први пут су уведене у студијске програме наставничких факулте-

та Републици Српској и ФБиХ, где је био први и вишегодишњи одговорни наставник за те предмете и ментор у изради завршних и мастер радова.

Према специфичностима процеса почетног описмењавања, методологије и резултата изучавања, аргументовано је указао да је методика наставе почетног читања и писања научна педагошка дисциплина. Неоспоравано је његово појмовно одређење да је Методика наставе почетног читања и писања „ Дидактички, психолошки и елементарно лингвистички утемељена научна педагошка дисциплина која приучава учење почетног читања и писања у циљу њиховог унапређивања (Б. Лука, 2013 : 18). Осим селекције позитивног методичког наслеђа и расветљавања стандардних методичких питања, у његовој методици акценат је на превазилажењу ограничења посебних поступака у усвајању слова. Фокус је и на могућностима монографског учења слова приликом почетног описмењавања детета са препрекама у учењу и учешћу, истовремене примене комплексног поступка у раду са натпросечним ученицима и повремене групне обраде слова за остале ученике, у зависности од степена напредовања почетника, те на новом концепту истраживачко иновационе наставе (почетног) читања и писања, те на њеним егземпларним моделима и евалуативно-дијагностичким мерним инструментима.

Преко две деценије академик Миле Илић истражује процес грађанског образовања и васпитања у оквирима овог обавезног предмета у основној и средњој школи и на неколико наставничких факултета у Републици Српској и ФБиХ. Резултате проучавања васпитања идеалног грађанина у демократском друштву, националног и интернационалног васпитања у време глобализације; принципа, циљева, задатака и исхода у грађанском образовању, компонентама интерактивне лекције у грађанском образовању... објавио је у часописима и тематским зборницима, али најзначајније доприносе у унапређивању грађанског образовања дао је у новој, јединственој *Методници грађанског образовања* (Б. Лука -Сарајево, 2012, 2015). „Ово дело је врло значајан нови допринос савременом научном интердисциплинарном утемељивању методике грађанског образовања... резултат је стваралачке синтезе интердисциплинарних сазнања... о темељим питањима грађанског образовања... савремених дидактичко-методичких сазнања, позитивних искустава из развојно образовних пројеката, те рефлексije интерактивног обучавања студената и стручног усавршавања наставника за наставу грађанског образовања” (Јовановић, 2015: 275). У овом делу „по први пут су успјешно расвијетљења епистемолошка питања и конституенте једне нове научне дисциплине... изузетне научне али и практичне вриједности... дате су потпуно нове али метатеоријски расветљаване до-

садашње кључне спознаје у области савременог грађанског образовања и васпитања које заслужују да буду дисеминиране у широкој академској и стручној јавности. Овим модерним уџбеником, који због оригиналности има обиљжја научне монографије, започиње период не само даљег научног утемељивања методике грађанског образовања, већ и унапређивања наставе (или одгојно-образовног процеса) грађанског образовања на различитим нивоима (предшколско, основношколско, средњошколско и универзитетско)“ (Пецо, 2015: 276).

Допринос развоју педагошких наука и унапређивању васпитно-образовног процеса

Научни радови и универзитетски уџбеници академика Мила Илића значајни су доприноси проширивању подручја изучавања и продубљивању осталих педагошких наука, а наручито: ШКОЛСКЕ ПЕДАГОГИЈЕ, ПОРОДИЧНЕ ПЕДАГОГИЈЕ, ПЕДАГОГИЈЕ СПОРТА и ИСТОРИЈЕ НАЦИОНАЛНЕ ПЕДАГОГИЈЕ.

Дао је у научној и стручно-педагошкој јавности запажене радове о побољшавању квалитета васпитно образовне делатности у нашој школи и о инвентивним приступима трансформацији традиционалне организационо, структурално и програмски претежно уједначене (типске) школе у педагошки плодотворно уникатну (препознатљиву) и плуралистичко-иновативну школу. У целовитом коауторско-тимском универзитетком уџбенику *Школске њедајоџије* (Илић М., Николић Р., Јовановић Б., 2006, 2008, 2012) екплицирао је епистемолошка питања и конституенте ове научне дисциплине, приказао алтернативне школе, расветљавао саветодавни васпитни рад и културно-јавну делатност у школи те анализирао релације између школе и друштвене средине, школе и цркве.

Након неколико година академик Миле Илић генерализовао је и систематизовао резултате актуелних проучавања концепције, структуре и садржаја васпитно образовне делатности деветогодишње основне и средње школе у Републици Српској и ФБиХ, изменио је и допунио текст претходно наведеног тимско-ауторског уџбеника, додао поглавља о васпитању у настави традиционалне и савремене школе, о инклузивној школи и креиране егземпларне прилоге (програм школе у природи, примере програма културно-јавне делатности основне школе) у новом ауторском уџбенику *Школска њедајоџија* (Б. Лука, 2017). Овај уџбеник „заснован је на селекцији и синтези савремених научних интердисциплинарних и педагош-

ких сазнања о свим сегментима, димензијама, вредностима и проблемима комплексног васпитно-образовног рада у савременој школи“ (Николић, 2017: 322). Уместо дидактичке терминологије кориштена је тематски адекватнија педагошка терминологија (нпр. уместо *ученик* и *наставник* сада је у овоме уџбенику *васпитаник* и *васпитач*). „Дате информације и инструкције могу бити поуздан ослонац у иновирању и сталном унапређивању токова и исхода савременог школског васпитања у нашим и ширим просторима... Овде су оригинално и систематично дата научна сазнања и стручне инструкције за побољшавање квалитета целокупног рада школе, за даља истраживања и стално иновирање њене сложене и друштвено изузетно значајне васпитно-образовне делатности“ (Јовановић, 2017: 232).

Интегришући кључне резултате сопствених проучавања породичних улога, методолошких специфичности породичне педагогије, евалуације интерактивне обуке наставника за саветодавни педагошки рад са ученичким родитељим, изазова и осталих аспеката савременог породичног васпитања са тематски релевантним сазнањима других аутора о породици и породичном васпитању, академик Миле Илић написао је обиман прегледан, научно и стручно инспиративан универзитетски уџбеник *Породична педагогија* (Б. Лука - Мостар, 2010, 2013: 1- 447). Конструктивно-критички анализирајући научне монографије и студије, одбацио је застарела схватања и предрасуде о функционално-педагошкој успешности разних облика породице (непотпуне, малограђанске, савремене, старатељске...), приказао главне конститутивне компоненте породичне педагогије, анализирао теорије о породици, расветљавао родитељске и друге породичне улоге, систематизовао научне спознаје о механизмима, компонентама, принципима, методама, средствима, стиловима породичног васпитања; о васпитању деце у оквиру породичних специфичности, о васпитању деце са посебним карактеристикама и деце недовољно адаптираног понашања; идентификовао проблеме породичног васпитања, образложио облике сарадње породице и педагошке установе, партнерства наставника и родитеља, технике и процедуре саветодавно-педагошког рада са родитељима, те приложио стандардизоване мерне инструменте, моделе програма педагошког образовања и интерактивног обучавања родитеља деце предшколског, основношколског и средњошколског узраста. У ову књигу уткана су и искуства аутора у утемељивању и вишегодишњем извођењу универзитетске наставе породичне педагогије на Филозофском факултету у Б. Луци и Наставничком факултету у Мостару. Овај уџбеник студенти педагогије, разредне наставе и предшколског васпитања не користе само за припремање испита већ им је главни ослонац за продуктивно ангажовање у ино-

вативним облицима наставе из овог предмета (у интерактивно прожетим предавањима, симулацијама, презентацијама, студентској пракси). Извориште је поузданих сазнања о противречностима породичног живота, дометима, тешкоћама породичног васпитавања, могућностима његовог истраживања и унапређивања.

У научној и стручној педагошкој и спортско-педагошкој јавности запажени су радови професора Мила Илића о васпитању за хумане односе у спорту, педагошком подстицању стваралаштва у спорту, саветодавном раду у групи спортиста и фундаменталним питањима педагогије спорта. Још значајнији доприноси утемељивању ове нове научне и академске дисциплине дати су у његовом универзитетском уџбенику са обележјима научне монографије *Педагогија спортиста* (Б. Лука, 2003: 1 - 164). У овом првом и једином уџбенику у Републици Српској и ФБиХ први пут су експлицитно епистемолошка питања педагогије спорта, дата су њена појмовно-терминолошка разграничења, приказане су компоненте васпитања у спорту; осветљавани су процеси подстицања стваралаштва у спорту, релације између личности и педагошког деловања спортског тренера, његовог индивидуалног и групног саветодавно-педагошког рада и детаљно су елабориране педагошке и дидактичке основе спортског тренинга. Ово је „једно систематично, целовито и значајно дело, које ће несумњиво допринети чвршћем утемељивању педагогије спорта, научном проширивању предмета истраживања педагогије али и унапређивању непосредног рада тренера у пракси“ (Ољача, 2003 : 161). У овом делу се „на заиста нов начин и са до сада недовољно разматраних аспеката резимира и функционално повезује пракса васпитања са теоријом и праксом савременог спорта данас“ (Галић, 2003 : 163). У њему се могу наћи одговори на практична и научна питања и олакшати ангажовање истраживача васпитно-образовног процеса у спорту и рекреацији, рад спортских тренера, наставника физичког васпитања и учитеља.

Академик Миле Илић даје значајне прилоге развоју и афирмацији наше ИСТОРИЈЕ НАЦИОНАЛНЕ ПЕДАГОГИЈЕ. Резултате студиозних проучавања корена педагошке науке у БиХ у периоду 1945 - 1990, услова за њен развој, домета и истраживачких проблема научних дисциплина публиковао је у научној монографији *Савремени шокови у педагогији* (Б. Лука, 1994:1 - 227). Историјско-педагошке радове о прилозима босанскохерцеговачких педагога развијању савремене методике васпитног рада (1986), педагошким погледима и концепцијама Васе Пелагића (1988), доприносу српских просветитеља унапређивању наставе (1997); актуелности Бакићевих идеја о подстицању ученика на учење (1998), научним вредностима

стваралачког опуса академика Петра Мандића (1998), научно-методолошким вредностима педагошко-дидактичког опуса проф. др Николе С. Филиповића (2007) објавио је у педагошким часописима.

У зборницима је објавио радове о: научном раду педагога београдског група (2004), педагошким погледима и дидактичким схватањима др Косте Грубачића (2007), научној утемљености и осталим обележјима Бакићевог дидактичког система (2001), те о доприносу Петра Мандића развоју дидактике (2006). Продуктивнији, комплетнији, целовитији и трајно вреднији допринос у идентификацији нашег позитивног педагошког наслеђа дао је (са коауторком Т. Михајловић) у научној монографији са битним обележјима квалитетног универзитетског уџбеника под насловом *Историја националне педагогије*. Васпитање и педагогија у Срба до краја 20. вијека (Б. Лука, 2016: 1 - 488). То је „оригинално, цјеловито, критички обрађено и ријетко дјело о настанку развоју и достигнућима националне историје педагогије... својом унутрашњом структуром, методолошким приступима, дубином понирања у битне историјске периоде и теоријска схватања појединих педагога, порукама и погледима ка педагошкој будућности представља незаобилазно штиво како за историјску валоризацију богате педагошке прошлости тако и за сагледавање токова савремене националне педагогије“ (Бранковић, 2016: 485). У овом делу први пут су расветљене епистемолошке конституенте и научне позиције историје националне педагогије. Систематично су приказане суштинске одреднице прединституционалног васпитања и образовања Срба; просветитељске делатности Ђирила и Методија, Светог Саве и Цркве, школства и просвете Срба у 16, 17, 18 и 19. веку, педагошке науке у 20. веку; педагошко-просветитељског рада Теодора Јанковића Миријевског, Доситеја Обрадовића и Вука Стефановића Караџића; реформе школе Ђорђа Натошевића, педагошког стваралаштва Васе Пелагића, револуционарно-педагошких погледа Светозара Марковића, педагошких концепција Војислава Бакића, утемељивача педагошке науке код нас; педагошких погледа Јована Миодраговића, Сретена Аџића, Паје Радосављевића, Вићентија Ракића, Војислава Младеновића и Косте Грубачића. Зато је ово дело незаобилазно у стицању педагошке компетентности студената педагогије, разредне наставе и предшколског васпитања; у проучавању педагошког наслеђа и у континуираном неговању нашег национално-културног идентитета.

Професионални развој и научна афирмација Мила Илића у међузависној су вези са његовим инвентивно-наставничим, организационо-руководећим и публицистичко- педагошким ангажовањем, чиме значајно доприноси образовању научно-истраживачког подмлатка. Уверивши се у

делотворност мисаоно-критичког и презентацијско-симулацијског укључивања студената⁶ и њиховог равноправног одлучивања о битним токовима (припремања, извођења, вредновања) наставе, реализовао је експлоративна и научно-експериментална истраживања и развио нове претходно наведене системе иновативне наставе те експлицирао нове моделе савремене андрагошке дидактике.

У међународној размени експерата у оквиру међународних пројеката посетио је друге државе (Норвешка, Финска, Мађарска, САД - Калифорнија, Аризона, Невада, Вашингтон).

У разним организационо-руководећим улогама⁷ ненаметљиво, флексибилно, андрагошки осмишљено и партиципацијско-демократски је обједињавао заједничке напоре у трагању за новим пројектима, концептима, приступима и програмима у развоју и унапређивању система и процеса нашег васпитања и образовања.

Међу нашим афирмисаним педагозима академик Миле Илић препознатљив је по сталној укључености у унапређивање и иновирање васпитно-образовне праксе. Свако његово целовитије дело започиње интердисциплинарно научно утемељеним теоријским полазиштима и њиховом операционализацијом, наставља се презентацијом резултата емпиријског (најчешће експерименталног) истраживања и завршава се провереним примерима иновативних вежби и евалуативних инструмената које настав-

6 За време епидемије корона вируса његова онлајн универзитетска настава (коју је држао из куће и понекад, како је анегдотски казивао, са комшијске терасе) започињала је сажетим уводним теоријским излагањем, настављана је образложењем претходно задане студентске презентације, дискусијом о њој, евалуацијом и завршавана је освртом на онлајн наставу, те договором о садржају рада на идућем сусрету.

7 Такве улоге биле су: координатор одељења просветних саветника за предшколско и основношколско образовање и васпитање у РПЗ-у Б. Лука, продекан ПА у Б. Луци, председник Матичне комисије за оснивање Одсека за педагогију на Филозофском факултету У Б. Луци, први шеф тог одсека; Иницијатор и аутор Наставног плана првог постдипломског (магистарског и специјалистичког) студија педагогије и његово вишегодишњи водитељ; руководилац међународног студија педагогије „Индивидуализација и инклузија у образовању“, коју је финансирала влада Финске; председник Комисије за израду елабората за оснивање II циклуса мастер студија разредне наставе и III циклуса докторских студија из Методике разредне наставе; вишегодишњи шеф I, II и III циклуса студија разредне наставе на Филозофском факултету у Б. Луци; шефа Центра за учитељски студиј у Дервенти током његовог деветогодишњег деловања; водитељ трогодишњег тимског научно-истраживачког пројекта о вредновању рада ученика, наставника и васпитно-образовних организација у СР БиХ; руководилац удруженог пројекта UNICEF-а Друштва психолога Норвешке и Одсека за педагогију Филозофског факултета у Б. Луци о психолошким и педагошким услугама у основним и средњим школама у Републици Српској; евалуатор гранд пројеката у школама, педагошким заводима и на наставничким факултетима у Републици Српској и ФБиХ у оквиру Фонда за квалитет у Министарству просвете Републике Српске и Министарству образовања ФБиХ; председник Друштва педагога Републике Српске; оснивач и вишегодишњи руководилац прве Зимске школе педагога и педагошких руководилаца у Републици Српској, итд.

ници могу примењивати и на основу њих стваралачки креирати сличне моделе свога рада. Често је и сам на угледним и огледним часовима практично изводио диференцирану, респонсбилну, инклузивну, контекстуалну, развијајућу... наставу пред наставницима и студентима, чиме су се они уверавали у потребе и могућности иновирања савременог васпитно-образовног рада.

За изузетан допринос развоју педагошке теорије и праксе, посебно за запажену вишегодишњу активност у унапређивању организације васпитно-образовног рада у основном образовању и васпитању, иноваторство у настави, истраживачко-развојну делатност и педагошку публицистику добио је 1987. године награду „Хасан Кикић“, што је тада у Републици Српској БиХ било највеће признање институцијама и поједницима.

За дугогодишњи научни, стручни, професионални и лични допринос развоју и унапређивању школских и универзитетски програма грађанског образовања добио је награду, већи број плакета и захвалница од Цивитаса БиХ, те сертификате од Канцеларије за односе са јавношћу Америчке амбасале у Сарајеву. Добио је и друга друштвена признања: Крајем 80-их година прошлог века Друштво педагога регије Б. Лука наградило га је за унапређивање педагошке теорије и праксе. Бројне педагошке установе доделиле су му захвалнице за сарадњу у стручном усавршавању наставника и сарадника за иновирање васпитно-образовног процеса.

Више од пет деценија на бројним националним и међународним научним и стручним скуповима презентује резултате научно-истраживачког рада, одаје признање другим научницима и младим истраживачима, покреће динамичне и аргументоване расправе о актуелним педагошким изазовима, о отпорима према аутократском и бирократском управљању образовно-васпитном делатношћу и иницира јачање научно засноване педагошке критике и интензивније ангажовање наше просветно-културне јавности у побољшавању услова за одрастање, заштиту и квалитетније васпитање деце и младих. Држао је предавања и водио радионице на бројним семинарима и саветовањима за наставнике, стручне сараднике и педагошке руководиоце. Био је организатор и водитељ таквих научних и стручних скупова.

Вишегодишњим уређивањем часописа „Настава“ и „Наша школа“ у Б. Луци и тематских зборника, те учешћем у редакцијама домаћих и иностраних часописа утиче на модернизацију педагошко-публицистичке делатности, залажући се за дисиминацију научно заснованих педагошких концепција, научно-истраживачких налаза о провереним дидактичко-методичким иновацијама, васпитним садржајима и поступцима, те за иден-

тификацију и систематизацију позитивног историјско-педагошког наслеђа, чиме су повећаване могућности интензивнијег развоја педагошких наука и осавременивања васпитно-образовног процеса.

Закључак

Континуирана је, интензивна и изузетно продуктивна научно-истраживачка, креативно-апликативна, наставничко-менторска и педагошко-публицистичка ангажованост академика Мила Илића.

Његов целокупни стваралачки опус (нарочито монографије, уџбенике и приручнике) карактеришу одреднице: фокусираност на стварне васпитно-образовне проблеме, изазове и заспостављене истраживачке области; развијање нових дидактичких система, модела и концепата савремене школе; утемељивање нових методичких научних дисциплина; уравнотеженост теоријско-компаративних и експериментално-емиријских методолошких приступа, анализе и синтезе, научних и практичних остварења; оригиналност, кохерентност и систематичност текстова који садрже нова научна и стручна педагошка сазнања инспиративна у развоју педагошке теорије и унапређивању васпитно-образовне праксе, те стимулативна у конципирању и реализацији истраживачких пројеката.

БИОГРАФИЈА АКАДЕМИКА МИЛЕ Ђ. ИЛИЋА

МИЛЕ Ђ. Илић (6.3.1950, Босански Милановац, Сански Мост, БиХ) редовни је професор универзитета и академик (члан Српске академије образовања - САО у Београду).

Шесторазредну основну школу завршио је у родном селу, а осмогодишњу у Фајтовцима код С. Моста (1965). Завршио је учитељску школу у Приједору (1969), студије педагогије-психологије на Филозофском факултету у Сарајеву (1974). На истом Факултету одбранио је магистарску тезу *Појреба и моућност орјанизовања настјаве на различийим нивоима тежине у раду на књижевном тејекстју у IV разреду основне школе* (1981) и докторску дисертацију *Развој педагошке науке у БиХ 1945 - 1980* (1985). Биран је у наставничка звања: професор више школе (1990), вандредни професор (1994) и редовни професор (2000).

Био је учитељ у ОШ Доњи Каменград, С. Мост, БиХ (1969 - 1973), педагог Центра ОШ Челинац (1974 - 1975), просвјетни савјетник у Просветно-педагошком заводу В. Лука (1975 - 1990), професор Педагошке академије у Б. Луци (1990 - 1994), вандредни и редовни професор Филозофског факултета Б. Луци (1994 - 2020) на I, II, III циклусу студија. Имао је избор у три научне области :1. Дидактика (предмети: Увод у дидактику, Наставни системи, Дидактичке теорије и Дидактичке иновације), 2. Општа педагогија (Школска педагогија, Теорије и модели савремене школе, Породична педагогија, Васпитање за демократију), 3. Методика разредне наставе (Методика наставе почетног читања и писања, Методика наставе српског језика и књижевности, Методика васпитања за демократију). Био је одговорни наставник тих предмета у допунском радном односу (50%) на Филозофском факултету у Палама (15 година), гостујући (хонорарни) наставник на Наставничком факултету у Мостару (15 година) и на Филозофском факултету у Тузли (двије године).

Био је водитељ III циклуса докторских студија Методике разредне наставе на Филозофском факултету у Б. Луци. У оквиру модула Методика разредне наставе српског језика и књижевности био је одговорни наста-

вик за предмете: 1. Савремени токови у методици разредне наставе и 2. Истраживачко-иновациона настава почетног читања и писања.

На III циклусу докторских студија Педагогије на истом факултету у оквиру области Дидактика био је одговорни наставник за предмете: 1. Токови и домети дидактике 2. Дидактика поучвања, учења и самоучења, 3. Теоријско-методолошки проблеми учења и поучавања, 4. Теоријске основе и модели дидактичких иновација, 5. Инклузивна настава.

Био је ментор у изради 19 докторских дисертација, 74 магистарска/мастер рада, три специјалистичка рада и неколико стотина дипломских/завршних радова, те предсједник и члан бројних комисија за одбрану таквих научних и стручних радова.

Током студијских боравака у иностранству (САД - Калифорнија, Аризона, Невада, Вашингтон, Норвешка, Финска и Мађарска) проучавао је савремене научно-педагошке токове, школство и наставне системе, са акцентом на грађанско и инклузивно образовање. Та сазнања конструктивно-критички користи у бројним програмима Цивитаса у својству тренера, инструктора на семинарима за наставнике, ментора у изради уџбеника и приручника те у петнаестогодишњем извођењу наставе Грађанског образовања/Васпитања за демократију и Методике грађанског образовања/Методике грађанског васпитања. Био је водитељ и профеоос међународног магистарског студија педагогије *Индивидуализација и инклузија у образовању* (2003 - 2006) који је у Републици Српској и ФБиХ финансирала влада Финске. Био је евалуатор грант пројекта за школе, педагошке заводе и факултете у Фонду за квалитет у оквиру Јединице за координацију пројеката у области просвјете у Министарству просвјете и културе Републике Српске и Министарству образовања ФБиХ (2002 - 2006) што је финансирала Свјетска банка. Био је координатор здруженог пројекта УНИЦЕФ-а, Удружења психолога Норвешке, Министарства просвјете и културе Републике Српске, РПЗ-а и Одсјека за педагогију Филозофског факултета у Б. Луци под насловом *Психолошке и педагошке услуге у основним и средњим школама* (1997 - 1999).

Био је одговорни истраживач и руководилац трогодишњег тимског научно-истраживачког пројекта *Вредновање рада ученика, наставника и васпитно-образовни оријентација* у РППЗ БиХ Сарајево (1986 - 1988).

Аутор је, водитељ и истраживач бројних научних и развојних пројеката. Оригинално је теоријски утемељио, развио изведбене моделе, експериментално верификовао и дисеминирао три нова наставна система : 1. *настава различитих нивоа сложености* – Н РНС и *интерактивна настава различитих нивоа сложености* – ИН РНС (нове варијанте система ин-

дивиализоване наставе), 2. ресионсидилну настйаву – РН и 3. инклузивну настйаву- ИН. Утемељивач је нових научних дисциплина :1. методике настйаве йочетйной читйања и йисања и 2. методике йрађанској образовања.

Подносио је уводне реферате и бројна саопштења на конгресима педагога, међународним и националним научним и стручним скуповима, симпозијумима и округлим столовима. Држао је предавања на многобројним семинарима за просвјетне раднике.

Објавио је 40 књига (претежно ауторских и неколико коауторских), међу којима је и 10 универзитетских уџбеника за различите педагошке дисциплине (који се користе у БиХ и земљама окружења), те преко 200 научних и стручних радова код нас и у иностранству; бројне рецензије научних монографија, уџбеника, приручника и радова у часописима и зборницима.

Запажена је његова вишедеценијска организационо-педагошка ангажованост. Био је продекан Педагошке академије у Б. Луци, предсједник Матичне комисије за оснивање Одсјека за педагогију Филозофског факултета у Б. Луци 1994. године. Конципирао је први наставни план и програм за тај одсјек, припремио избор првих наставника и сарадника, те ограничио извођење наставе у својству шефа Одсјека (1994 - 2007). Током деветогодишњег дјеловања (2008 - 2017) био је водитељ наставе у одјељењу ван сједишта Филозофског факултета Б. Лука (Центар за Учитељски студиј у Дервенти), те водитељ програма доквалификације наставника разредне наставе на истом факултету. Развио је и предложио наставни план и програм првог постдипломског студија педагогије, првог мастер студија разредне наставе и трећег циклуса – докторских студија Методике разредне наставе на Филозофском факултету у Б. Луци. Био је вишегодишњи водитељ тих студијских програма.

Од 2020 до 2024. године у својству иностраног рецензента био је члан Комисије за акредитацију докторских академских студија (ДАС) у оквиру Националног тела за акредитацију и обезбеђење квалитета у високом образовању у Србији (ДАС Методике наставе на Филозофском факултету Н. Сад, ПМФ Н. Сад, на учитељским - педагошким факултетима у Београду, Јагодини и Врању, Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу; ДАС филозофије на Филозофском факултету у Београду и ДАС дефектологије на ФАСПЕР Универзитету у Београду). Такође је био предсједник Комисије за лиценцирање докторских студија Методике разредне наставе на Педагошком факултету у Бијељини.

Био је предсједник Друштва педагога Републике Српске у два мандата, главни и одговорни уредник „Наше школе“ у Б. Луци, те члан редакција

бројних часописа („Наша школа“ у Сарајеву, „Настава“ и „Радови“ у Б. Луци, „Норма“ у Сомбору, итд.) и уредник већег броја зборника радова.

За изузетне резултате у развоју и унапређивању педагошке теорије и праксе, а посебно за иноваторско у васпитно-образовном раду, од Републичког комитета за образовање и физичку културу у БиХ додијељена му је (1987) награда „Хасан Кикић“, што је тада било у СР БиХ највише признање институцијама и поједницима у образовању. За дугогодишњи научни, стручни, професионални и лични допринос развоју и унапређивању школских и универзитетских програма грађанског образовања добио је награду, већи број плакета и захвалница од Цивитаса БиХ, те сертификате од канцеларије за односе са јавношћу Америчке амбасаде у Сарајеву. Добио је и друга друштвена признања. Друштво педагога регије Б. Лука 22.12.1988. године наградило га је за унапређивање педагошке теорије и праксе. Бројне педагошке установе додјелиле су му захвалнице за сарадњу у стручном усавршавању наставника и сарадника за иновирање васпитно-образовног процеса.

Пензионисан је 1.10.2018. године и остао је у продуженом радном односу до 1.10.2020. године.

Повремено борави у Будви и у родном селу Босанском Милановцу. Са супругом Винком живи на реалацији Б. Лука - Нови Београд. На пет адреса у Б. Луци живи његова ужа породица: синови (Дарко и Владимир), унучад (Јован, Милан, Владимир, Милош, Ана, Максим, Вукан), снахе (Адријана, Сања, Владана, Тамара) и праунучад (Тара и Лука).

БИБЛИОГРАФИЈА

АКАДЕМИКА МИЛЕ Ђ. ИЛИЋА

НАУЧНЕ МОНОГРАФИЈЕ

1. *Учење и настава различитих нивоа тежине*. Сарајево: Завод за издавање уџбеника и наставна средства. Београд: Завод издавање уџбеника и наставна средства, 1984.
2. *Настава различитих нивоа сложености*. Б. Лука: “Слово”, 1992.
3. *Савремени токови у педагоџији*. Б. Лука: „Нови Глас“, 1994
4. *Настава различитих нивоа сложености* (допуњено и измијењено издање). Београд: Учитељски факултет, 1998.
5. *Ресонансбилна настава*. Б. Лука: Универзитет у Бањој Луци, 2000., 2002.
- 6 - 8. *Инклузивна настава*. Источно Сарајево: Филозофски факултет, 2009; измијењена издања: 2010, 2012.

УНИВЕРЗИТЕТСКИ УЏБЕНИЦИ

- 1 - 3. *Методика наставе почетној читања и писања*. Б. Лука: Филозофски факултет, 2000. и поновљено издање: 2007; треће допуњено издање: 2009. и четврто измијењено и допуњено издање: 2013
- 4 - 5. *Основи педагоџије*, коауторство са Д.Бранковић, Б. Лука: Цомесграфика, 2003., други допуњено издање: 2004.
6. *Педагоџија спорта*. Б. Лука: Центар за спорт, 2003.
- 7 - 9. *Школска педагоџија*. коаутори: Николић Р. и Јовановић Б. Ужице: Учитељски факултет; Бања Лука: Филозофски факултет, 2006, допуњена издања: 2008., 2012.
10. *Увод у педагоџију и дидактику*, коауторство са Бранковић Д; Бања Лука: Цомесграфика, 2010, 2011.
- 11 - 12. *Породична педагоџија*. Бања Лука: Филозофски факултет Универзитета у Бањој Луци; Мостар: Наставнички факултет Универзитета “Џемал Биједић”, 2010., друго допуњено и измијењено издање: 2013.
13. *Методика грађанској образовања*. Бања Лука: Филозофски факултет; Сарајево: Образовни центар за демократију и људска права Цивитас, 2012., 2015.
14. *Историја националне педагоџије*, коаутор Михајловић Т., Бања Лука: Филозофски факултет 2016.

15. *Школска педагогија*. Бања Лука: Филозофски факултет, 2017.
16. *Дидактика*. Бања Лука: Филозофски факултет, 2020

ТЕМАТСКИ ЗБОРНИЦИ И ПРИРУЧНИЦИ

1. *Васпийни рад у одјељењској заједници*, (редактор и први аутор). Сарајево: Завод за издавање уџбеника и наставна средства, 1985: 1-4, 17-76, 203-220.
2. *Стваралачке активности ионира*. Бања Лука: ОК SSO БиХ Бања Лука и "Глас", 1988.
3. Научно-истраживачки рад у основном образовању и васпитању у Босни и Херцеговини (1945 - 1980), у: *Зборник "100 година учитељства у Босни и Херцеговини"*. Сарајево: СОУР "В. Маслеша" и Савез СИЗ-ова основног васпитања и образовања БиХ, 1989.
4. *Иновације у настави биологије и познавања природе* коаутор Давидовић Љ. Сарајево „Свјетлост“, 1990.
5. *Иновације у настави биологије и познавања природе*, коаутор Давидовић Љ. (допуњено и измијењено издање). Београд: Центар за усавршавање руководиоца у Београду Ц.У.Р.О. д.о.о Учитељски факултет, 1998.
6. Дидактичко-методичке основе васпитно-образовног рада, коаутор Милијевић С. у: *"Педагошко-психолошке и дидактичко-методичке основе васпийно-образовног рада."* група аутора, Бања Лука: Друштво педагога, 1999: 91-271.
7. Интерактивна настава различитих нивоа сложености, у: *"Интерактивно учење"*, група аутора Бања Лука: Министарство просвјете РС и УНИЦЕФ, 1999.
8. Респонбилна настава, у књизи: група аутора, *"Интерактивно учење II"*. Бања Лука: Министарство просвјете РС, 2000.
9. Методичке основе образовања за демократију и људска права, у: *Демократија и људска права* (Зборник радова). Сарајево: Цивитас БиХ, 2002: 209 - 237; 2003: 221- 248.
10. Респонбилно учење учења, у: књизи Сузић ет. ал. *"Интерактивно учење IV - учење учења"*, Бања Лука: ТТ центар, 2004: 62 - 93.
11. Демократизација универзитетске наставе; Иновативни модели вјежби у универзитетској настави, у: књизи Групе аутора *"Иновације у универзитетској настави"*. Бања Лука: 2005: 47-114, 173-203.
12. Модели иновативне наставе, у: *"Теоријско-изведбени модели педагошких иновација"* (коауторству у групи аутора, редактор: Светозар Богојевић). Бања Лука: Филозофски факултет, 2005.
13. Интерактивно обучавање наставника за индивидуализацију учења читања и писања, Зборник радова *"Индивидуализација и инклузија у образовању"*, Сарајево: ЦЕС, 2006: 225 - 236.
14. Компоненте итерактивне лекције у грађанском образовању, у приручнику за наставнике *"Демократија и људска права Цертификација"*. Бања Лука: Цивитас, 2010: 118-129.
15. *Вршиљачко насиље*, коауторство у групи аутора, Бања Лука: Филозофски факултет, 2010.

16. *Расправе о савременој настјави и дидактици*. Бања Лука: Друштво педагога Републике Српске, 2019.

НАУЧНИ И СТРУЧНИ РАДОВИ

Радови објављени у међународним часописима

1. Odgojno-obrazovni efekti inkluzivne nastave, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Učiteljski fakultet: *Odgojne znanosti*, 2009, br. 18, str. 363-380.
2. Verbal interaction between pupils and teachers in the teaching proces, koautorstvu sa Šejtanić, S., *European Journal of Education Studies*, 2016, 2(8), str. 162-175.
3. Scientific and methodological soundnes od experiments in pedagogical research. *European Journal of Education Studies*, koautor Jerković, Lj., 2017, 3(1), str. 112-122.
4. The Effects Civic Education instruction, koautorstvo sa Jerković, Lj., i Elezović, S, Novo Mesto: Didaktika Slovenica, 2018, br. 3-4, str. 55-65.
5. Učenik u individualno planiranoj nastavi, koautorstvo sa Jerković, Lj., Turska: Istanbul : *Tematski zbornik* 2019, I dio, X, str. 173-186.
6. Scholl Inclusiveness and the Degree of Development of Students Civic Compdtence, koautor Jerković, Lj , Ljubljana: *Sodobna pedagogika Journal of Contemporary EDUCATIONAL STUDIES*, 2021., Volume 72 (138), br. 2, str. 202-217.

Радови објављени у националним часописима`

1. Утицај екстравертности-интровертности на школски успјех ученика основне школе. Нови Сад : «Педагошка стварност», (1974), бр. 9.
2. Израда програма школског педагога – психолога на професионалној оријентацији ученика. (1975). Сарајево: «Наша школа», бр. 5-6.
3. Обимност домаћих задатака и седмични ритам радних способности ученика (1976). «Путеви и достигнућа у образовању и васпитању». Сарајево: RPPZ, бр. 2.
4. Домаћи задаци и оптерећеност ученика (1976). Загреб: „Педагошки рад”, бр. 7-8.
5. Колективне активности ученика у слободном времену у школама средњег усмјереног образовања и васпитања (1977). Мостар: „Школа данас”, бр. 4.
6. Повезаност марксистичког и друштвено-политичког образовања и васпитања и ученичког самоуправљања (1979). Сарајево : „Наша школа”, бр. 7-8.
7. Организација и садржај рада зборова и савјета ученика (1979). Мостар: „Школа данас”, бр. 4.
8. Могућности примјене есеј-теста у идентификацији узрока слабог успјеха ученика (1981). Осиек : „Живот и школа”, бр. 7-8.
9. Покушај идентификовања узрока слабог успјеха ученика средњег усмјереног образовања и васпитања примјеном семантичког диференцијала (1981). Тузла: „Путокази”, бр. 3-4.

10. Потреба и могућност организовања НРНТ у обради књижевног текста (1981). Београд: "Педагогија", бр. 2.
11. Утицај НРНТ у обради књижевног текста на успјех ученика на разумијевање прочитаног текста (1982). „Наша школа”, Сарајево, бр. 5-6.
12. Неке могућности развијања нових модела наставног рада (1982). Сарајево: „Наша школа”, бр. 7-8.
13. Индивидуализован рад на књижевном тексту и брзина читања (1983). Сарајево: „Наша школа”, бр. 9-10.
14. Педагошка функција одјељењског старјешине у моралном развоју ученика (1984). Сарајево : „Наша школа”, бр. 5-6.
15. Марксистичка утемељеност науке (1984). Бања Лука : „Настава”, бр. 2.
16. Проучавање ефикасности и квалитета основног и средњег образовања и васпитања на подручју бањалучке регије (1985). Бања Лука : „Настава”, бр. 4.
17. Прилози босанскохерцеговачких педагога развијању савремене методике васпитног рада (1986). Нови Сад : „Педагошка стварност”, бр. 3.
18. Развојни токови и домети дидактичке теорије и истраживања у Босни и Херцеговини. (1986). Београд : “Педагогија”, бр. 1.
19. Савремени токови у методици наставе сх-хс језика и књижевности, математике и познавања природе и друштва (1987). Бања Лука: „Настава”, бр. 6.
20. Вредновање рада ученика, наставника и васпитно-образовних организација (1987). Београд: „Економика образовања”, бр. 2.
21. Настава различитих нивоа тежине у познавању природе и друштва (1987). Бања Лука : „Настава”, бр. 7.
22. Диференцирана настава биологије (коауторство). Бања Лука: „Настава”, бр. 8.
23. Утврђивање резултата васпитног рада у одјељењској заједници (1987). Сарајево: „Наша школа”, бр. 3-4-5-6.
24. Иновације у редовној, допунској и продуженој настави у функцији васпитања ученика за самоуправљање (1988). „Самоуправна школа”, бр. 1.
25. Рад у паровима у настави биологије (1988). Мостар : „Школа данас”, бр. 1-2.
26. О педагошким погледима и концепцијама Васе Пелагића. Тузла: „Путокази” 2.
27. Настава различитих нивоа тежине математике (коауторство) (1988). Крушевац: „Иновације”, бр. 2.
28. Настава познавања природе различитих нивоа тежине (1988). Тузла: „Путокази”, бр. 3-4.
29. Значај „Просвјетног радника” у унапређивању рада у основној школи (1988). Бања Лука: „Настава” МПЗ, бр. 9.
30. Учешће босанскохерцеговачких научних педагошких радника у раду научних и стручних скупова (1945-1980). (1989). Зборник „100 година учитељства” у Босни и Херцеговини. Сарајево: СОУР „В. Маслеша” и СИЗ основног образовања и васпитања БиХ.
31. Развојни токови и основна обиљежја вредновања рада у школама других земаља. (1989). Бања Лука: „Настава”, бр. 12.

32. Периодизација развоја педагошке науке у БиХ од 1945-1980 (1989). Бања Лука: „Наша школа”, бр. 3-4.
33. Испитивање и унапређивање читања. Београд: „Настава и васпитање”, бр. 4.
34. Ефикасност модела комплекснијег вредновања рада ученика у средњој школи (1990). Нови Сад: „Педагошка стварност”, бр. 3-4.
35. Дидактичке специфичности наставе различитих нивоа сложености. (1994). „Словеса”, бр. 1
36. Циљ, задаци и садржаји васпитно-образовног рада у условима савремених промјена (1995). Б. Лука: „Наша школа”, бр. 1-2 стр. 3-21.
37. Допринос српских просвјетитеља унапређивању наставе (1996). Бања Лука: „Наша школа”, бр. 1-2 стр. 65-77.
38. Даљи развој педагогије и модернизација универзитетске наставе (1996). Бања Лука: „Наша школа”, бр. 3-4 стр. 293-299.
39. Епистемолошке одреднице школске педагогије (1997). Београд: „Настава и васпитање”, бр. 2-3, стр. 342-349.
40. Међузависност теорије и праксе у модерним облицима едукације наставника. (1995). Нови Сад: „Педагошка стварност”, бр. 9-10, стр. 557-564.
41. Развијање наставних система (1996). Београд: Зборник „Образовање и људски фактор данас”, стр. 523-528.
42. Стваралачка партиципација студената у наставно-научном процесу (1997). Бања Лука: „Актуелности”, бр. 3, стр. 43-46.
43. Епистемолошко-теоријска разграничења и организационо-системска побољшања позиција савремених методика (1997). Бања Лука : „Наша школа”, бр. 3-4, стр. 192-202.
44. Актуелност Бакићевих идеја о подстицању ученика на учење (1998). Бања Лука: „Наша школа”, бр. 1-2, стр. 79-86.
45. Партиципативно-експлоративна едукација будућих наставника (1998). Бања Лука: „Наша школа”, бр. 3-4, стр. 81-91.
46. Од традиционалне до квалитетне школе (1998). Бања Лука: „Радови“, бр. 1 стр. 253-265.
47. Научне вриједности стваралачког опуса академика др-а Петра Мандића (1999). Бања Лука: „Наша школа”, бр. 1-2, стр. 15-24.
48. Развојни пут и друштвено-педагошки значај часописа „Наша школа”, „Актуелности”, Глас српски, Б. Лука, бр. 7/1999, стр. 83-92.
49. Истраживачко-иновациона настава (почетног) читања и писања. (1999). Бања Лука: „Наша школа”, бр. 3-4, стр. 64-72.
50. Демократска партиципација ученика у образовно-васпитном процесу у свјетлу теорија школе (2000). Бања Лука: „Наша школа”, бр. 1.
51. Ток и ефекти респонбилне наставе. (2000). Нови Сад: „Педагошка стварност”, бр. 5-6.
52. Методски поступци обраде слова (2000). Бања Лука: „Наша школа”, бр. 3-4, стр. 70-87.
53. Ученик – центар наставног процеса. (1999). Београд: „Педагогија” бр. 1-2, стр.
54. 60-62. Етапе респонбилне наставе. (2000). Београд: „Настава и васпитање”, бр. 1-2, стр. 173-179.

55. Респонсбилна настава у контексту савремених дидактичких теорија (2000). Београд: “Педагогија”, бр. 1, стр. 22-43.
56. Развојни токови методике наставе почетног читања и писања. Бања Лука: “Радови”, бр. 3, стр. 137-157.
57. Проф. др Никола Филиповић (1926-2001). (2001). Бања Лука: “Наша школа”, бр. 1-2, стр. 173-177.
58. Развојни токови и перспективе индивидуализоване наставе (2001). Београд: “Педагогија”, бр. 4, стр. 19-30.
59. Теоријске основе Школе живота и квалитетне школе (2001). Бања Лука: „Наша школа”, бр. 3-4, стр. 11-29.
60. Породична педагогија – научна дисциплина (2001). Бања Лука: “Наша школа”, бр. 1-2, стр. 21-30.
61. Класификација модела индивидуализоване наставе (2002). Подгорица: “Васпитање и образовање”, бр. 1, стр. 116-122.
62. Структура и ток интерактивне лекције у образовању за демократију и људска права (2002). Бања Лука: „Наша школа”, бр. 3-4, стр. 147-175.
63. Фундаментална питања педагогије спорта (2003). Београд: „Педагогија”, бр. 1, стр. 17-29.
64. Педагошки савјетодавни рад у групи спортиста (2003). Бања Лука: „Наша школа”, бр. 1-2, стр. 67-86.
65. Индивидуални савјетодавно-педагошки рад спортског тренера (2003). Бања Лука: „Наша школа”, бр. 3-4 стр. 41-62.
66. Индивидуални савјетодавно-педагошки рад спортског тренера (2003). Бања Лука: Наша школа, бр. 3-4, стр. 41-62.
67. Слободне waldrofske школе, „Наша школа”, Бања Лука, бр. 1-2/2004., стр. 24-40.
68. Унапређивање образовања за демократију и људска права, Бања Лука: „Наша школа”, бр. 3-4/2004, стр. 5-33.
69. Планирање ефикасне наставе у обрнутом дизајну, Бања Лука: „Наша школа”, бр. 1-2/2005, стр. 143-158.
70. Методолошко и стручно методичко оспособљавање наставника за индивидуализацију учења у инклузивној настави, Бања Лука: „Наша школа”, бр. 3,472006, стр. 28-72.
71. Научно-методолошке вриједности педагошко-дидактичког опуса проф. др. Николе С. Филиповића, Источно Сарајево: „Радови” Филозофски факултет Пале, бр. 9/2007., стр. 1-16.
72. Епистемиолошке одреднице методике наставе српског језика и књижевности, Бања Лука: „Наша школа”, бр. 1-2/2007, стр. 61-67.
73. Развијање когнитивних способности ученика (2008). Бања Лука: „Наша школа”, бр.1-2, стр. 5-23
74. Евалуација инклузивне наставе. Бања Лука: „Наша школа“, 2009, бр.1-2, стр. 21-40.
75. Обрада нових програмских садржаја у инклузивној настави. Бања Лука: Филозофски факултет, „Радови“, 2009, бр. 12, стр. 303-320.

76. Планирање и припремање инклузивне наставе. Зеница: „Дидактички путокази“, 2009, бр. 50, стр. 88-94.
77. Односи у породици и васпитање дјеце. „Радови“, 2010, бр. 13, Бања Лука: Филозофски факултет, стр. 149-162.
78. Планирање, остваривање и евалуација темељних квалитета рада ученика у ефикасној разредној настави. Бијељина: „Нова школа“, 2011, бр. 8., стр. 81-99.
79. Принципи савременог грађанског образовања. Зеница: „Дидактички путокази“, 2012 бр. 63. год. XVIII, стр. 1-5.
80. Примјена наставних листића у познавању природе (1988). Осиек: „Живот и школа“ 3.
81. Активност СП у основној школи. (1989). Сремска Митровица: „Самоуправна школа“ 1.
82. Интердисциплинарно образовање методичара (1998). Београд: „Педагогија“ бр. 2., стр. 126-132.
83. Васпитање за хумане односе у спорту (2003). Бања Лука: „Савремени спорт“ бр. 1-2, стр. 43-46.
84. Педагошко подстицање стваралаштва у спорту (2003). Бања Лука: „Савремени спорт“ бр. 3-4, стр. 35-37.
85. Слободне waldorfske школе (2004). Бања Лука: « Наша школа»
86. Педагошки саветодавни рад у групи спортиста (2003). Бања Лука:” Наша школа”
87. Учење и поучавање у инклузивној настави (2007). Бања Лука” Наша школа” 3-4, стр.23-46.
88. Унапређивање, периодизација развоја и перспективе индивидуализоване наставе, (2002), Бања Лука, „ Наша школа”, XI, 1-2, 2002, стр. 45-57.
89. Стилони породичног васпитања (2010). Сомбор: Педагошка стварност, бр. 3, стр. 9-28.
90. Односи у породици и васпитање дјеце (2010). Бања Лука: Филозофски факултет „Радови“ бр. 13, стр. 149-162.
91. Васпитање идеалног грађанина у демократском друштву (2012). Бања Лука: „Радови“, бр. 16, стр. 85-100.
92. Методолошке специфичности методичких истраживања грађанског образовања. Београд: „Педагогија“ бр. 4/2012., стр. 470-483.
93. Утицај примјене модела мултимедијалних презентација у обради историјских садржаја на успјех ученика у разредној настави (2013). први аутор у коауторству са В. Сучевић и В. Срдић. Београд: „Педагогија“ бр. 3, стр. 380-391.
94. Учење и поучавање у ефикасној настави (2015). Београд. „Учење и настава“, бр 1, Klett.
95. Дидактичко-методичка обиљежја и ефекти учења и поучавања у ефикасној настави (2015). Београд, Klett, „Учење и настава“, бр. 2.

Радови у зборницима са међународних скупова

1. Савремени токови научно-истраживачке педагошке дјелатности у БиХ. Зборник – „Материјал VI конгреса педагога Југославије“. Марибор, 1986.
2. „Наставник у условима савремених промјена“, Зборник радова са Симпозијума на исту тему (уводни реферат) (1991). Б. Лука: Педагошка академија.
3. Развијање наставних система (1996). Београд: Зборник „Образовање и људски фактор данас“ стр. 523-528.
4. Истраживачко-емпиријска евалуација могућности самоучења кориштењем уџбеника Познавање друштва за IV разред основне школе (1998). Ужице: Зборник радова са научног скупа са међународним учешћем «Вредности савременог уџбеника II» стр. 103-116.
5. Методика наставе почетног читања и писања – научна и наставна дисциплина (1998). Јагодина: Зборник «Методика научна и наставна дисциплина» стр. 177-183.
6. Развијање модела стваралачке универзитетске наставе. (1998). Крагујевац: Зборник са научног скупа: «Од лицеја до савременог универзитета и универзитета будућности», стр. 97-113.
7. Нове функције, задаци и варијанте савременог уџбеника. (1999). Зборник радова са научног скупа са међународним учешћем «Вредности савременог уџбеника III», Универзитет у Крагујевцу – Учитељски факултет Ужице, стр. 163-171.
8. Комуникација између ученика и наставника у респонбилној настави, Зборник радова са руско-југословенског симпозијума (Београд), 16-17.12.1999. под насловом: «Педагошка реформа школе», Руска академија образовања и Заједница учитељских факултета Србије, 1999, стр. 287-295.
9. Пелагићев допринос унапређивању наставе. (1999). Београд: Зборник радова са научног скупа САНУ и Академије наука и умјетности Републике Српске, одржане 6-7. маја 1998., под насловом «Живот и дело Васе Пелагића», стр. 443-455.
10. Стваралаштво ученика у оптимално диференцираној настави, „Зборник“ 6/2000, Вршац, Виша школа за образовање васпитача, стр. 163-169.
11. Подстицање даровитости и креативности у оквиру иновативних модела универзитетске наставе. (2001). Вршац: „Зборник 7 – Даровитост у студентској популацији“, стр. 278-285.
12. Успони и странпутице у савременој дидактици, Зборник радова са научног скупа „Филозофско-филолошке науке на почетку 21. вијека“ Б. Лука: Филозофски факултет, 2001 стр. 767-775.
13. Породичне улоге у педагошкој теорији и пракси (2002). Бања Лука: Зборник «Наука и наша друштвена стварност», стр. 413-422.
14. Наставник у традиционалној и стваралачкој универзитетској настави (2002). Темишвар: Зборник са научног скупа са међународним учешћем «Подстицање даровитости на студијама из угла Болоњске декларације» 21-22.
15. Развијање стандарда методичког образовања будућих учитеља. (2003). Ужице: Зборник «Образовање и усавршавање учитеља», стр. 399-408.

16. Теоријско-методолошки приступ проучавању породичног васпитања, Зборник радова са научног скупа «Јединство науке данас» Филозофски факултет у Бањој Луци, Књига 4, Том II, 2003., стр. 383-289.
17. Образовање даровитих ученика и скривени курикулум, Зборник 9, Радови са међународног научног скупа „Место даровитих у курукуларној реформи“, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2003., стр. 97-102.
18. Обучавање наставника и ученика за ненасилно и педагошки стимулативно комуницирање у настави, Зборник радова са научног скупа с међународним учешћем «Комуникација и медији у савременој настави», Учитељски факултет у Јагодину и Институт за педагошка истраживања у Београду, 2004., стр. 289-302.
19. О научном раду педагога београдског круга, у Зборнику радова са Научног скупа поводом 80 година од рођења проф. др. Николе М. Поткоњака «Југословенска педагогија друге половине 20 века». Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду, штампа Учитељски факултет Ужице, 2004., стр. 289-303.
20. Традиционални и савремени модели наставног рада, у Зборнику радова са научног скупа «Традиција и савременост», Бања Лука: Филозофски факултет, 2004, стр. 1053-1062.
21. Модели иновативне универзитетске наставе, Б. Лука: Зборник радова са научног скупа «Наука и образовање», 2005, стр. 317-328.
22. Интерактивно обучавање наставника и ученика за ненасилно рјешавање сукоба, у Зборнику радова са међународне научне конференције «Развијање комуникационих компетенција наставника и ученика», Крагујевац: Универзитет у Крагујевцу, Педагошки факултет у Јагодини и Филолошки-умјетнички факултет у Крагујевцу, 2006., стр. 162-174.
23. Педагошки погледи и дидактичка схватања др Косте Грубачића, Зборник радова са научног скупа «Допринос Срба из Босне и Херцеговине науци и култури», Источно Сарајево: Филозофски факултет Пале, 2007, стр. 383-393.
24. Интерактивно учење и дјелотворно поучавање у инклузивној школи. Зборник са научног скупа „ Наука, култура и идеологија“. Б. Лука, Филозофски факултет, 2008, стр. 291-310.
25. Инклузивна школа. Зборник радова са научног скупа „Будућа школа“ I, Београд: Српска академија образовања, 2009,стр. 445-463.
26. Сцијентизација и психопедагогизација учитељског студија (2009). Зборник са научног скупа са међународним учешћем „Савремене тенденције у настави и vannastavnim aktivnostima на учитељским (педагошким) факултетима. Врање: Учитељски факултет.
27. Дидактичке основе и васпитне вриједности обраде контроверзних наставних садржаја. Зборник са научног скупа са међународним учешћем „Научна и духовна утемељеност друштвених реформи. Бањалука: Филозофски факултет, (2009) стр. 509-523.
28. Дидактичко образовање и методичко оспособљавање студената на наставничким факултетима. Зборник са научног скупа са међународним учешћем

- „Наука и настава на универзитету“. Пале: Универзитет у Источном Сарајеву-Филозофски факултет, (2009), стр. 235-247.
29. Евалуација очекиваних исхода интерактивне обуке наставника за савјетодавни педагошки рад са родитељима ученика, коаутор Љ. Јерковић. У Зборнику радова са научног скупа „Образовање и усавршавање наставника-циљеви задаци васпитно-образовног рада“. Ужице: Учитељски факултет, 2009, стр. 257-266.
 30. Национално и интеркултурално васпитање у вријеме глобализације. Зборник радова са научног скупа са међународним учешћем „Могућности националног васпитања у време глобализације“. Врање: Учитељски факултет, 2010, стр. 99-107.
 31. Савремена дидактика и тангентне науке у заснивању и креативном развијању инклузивне наставе. Зборник радова са научног скупа „Интердисциплинарност и јединство савремене науке“. Источно Сарајево: Универзитет у Источном Сарајеву. Филозофски факултет Пале, 2010 стр. 331-336.
 32. Иницијално образовање и стручно усавршавање учитељ за ефикасну наставу почетног читања и писања. Зборник радова са научног скупа са међународним учешћем „Образовање и и стручно усавршавање наставника“, Ужице: Учитељски факултет, 2010, стр. 274-282.
 33. Квалитет универзитетске наставе и Болоњски процес. Уводни реферат на Научном скупу „Квалитет наставног и научног рада и Болоњски процес“. Бања Лука: Филозофски факултет, 2011, стр. 9-44.
 34. Рационализација и модернизација иницијалног образовања будућих учитеља. Зборник са научног скупа са међународним учешћем „Настава и учење (сметње и проблеми)“. Ужице: Учитељски факултет, 2011, стр. 353-364.
 35. Педагошка наука и политика у развоју и унапређивању васпитања и образовања. Зборник са научног скупа „Наука и политика“. Источно Сарајево: Филозофски факултет, 2011, стр. 449-452.
 36. Специфичности и ефекти учења ученика са посебним потребама у инклузивној разредној настави српског језика, 2011, стр. 133-153, Тематски зборник, Инклузивно образовање: Од педагошке концепције до праксе, Филозофски факултет у Новом Саду, Одсјек за педагогоију.
 37. Концепција и структура образовања будућих учитеља за савремени васпитно-образовни рад. Зборник са научног скупа са међународним учешћем „Култура и образовање-детерминанте друштвеног прогреса (достигнућа, демеити, перспективе)“. Бањалука: Филозофски факултет, 2010, стр. 549-563.
 38. Научни идентитет методике наставе почетног читања и писања. Зборник радова са научног скупа „Наука и идентитет“. Источно Сарајево: Универзитет у Источном Сарајеву – Филозофски факултет, Пале, 2012, стр. 509-514.
 39. Циљеви, задаци и исходи грађанског образовања. Зборник радова са научног скупа „Настава и учење – циљеви, стандарди и исходи“. Ужице: Учитељски факултет, 2012, стр. 201-214.
 40. Противријечности усвајања знања у настави и хуманизација личности. Зборник са научног скупа са међународним учешћем „Вриједности и против-

- ријечја друштвене стварности“. Бањалука: Филозофски факултет, 2013, стр. 59-72.
41. Процеси, динамизми и ефекти инклузивне наставе. Зборник са научног скупа са међународним учешћем „Настава и учење-савремени приступи и перспективе“. Ужице: Учитељски факултет у Ужицу, 2014, стр. 665-674.
 42. Васпитање у настави традиционалне и савремене школе. Зборник са међународног научног скупа „Васпитни рад школа и наставника у савременим друштвеним условима“. Београд: САО, 2013, стр. 1-36.
 43. Примјена нових образовних технологија у универзитетској настави. коаутор, Ковачевић, Б., Зборник радова Б. Лука: Филозофски факултет Б. Лука, ИПИ Центар за развој и примену науке, технологије и информатике Н. Сад, 2014, стр. 513 – 523.
 44. Глобализација и нови циљеви и садржаји васпитања и образовања. Зборник са научног скупа са међународним учешћем „Наука и глобализација“. Источно Сарајево: Филозофски факултет, 2014, стр. 899-912.
 45. Дидактика и слобода учесника наставног процеса. Зборник са научног скупа са међународним учешћем „Наука и слобода“. Источно Сарајево: Филозофски факултет Пале, 2015, стр. 643-667.
 46. Евалуација тандемског учења. Коаутор: Амовић Кезуновић, Р. Зборник радова са скупа са међународним учешћем „Настава и учење-евалуација васпитно-образовног рада.“ Ужице: Универзитет у Крагујевцу, Учитељски факултет Ужице. 2015
 47. Рецепција непосредних чинилаца учитељског студија, коаутор Јерковић, Љ., Зборник са научног скупа међународног значаја «Настава и учење - квалитет васпитно-образовног процеса», Ужице, Учитељски факултет, 2013, 2, стр. 183–192.
 48. Противријечности рецепције процеса и исхода универзитетске наставе, коаутор Јерковић, Љ., Зборник радова са научног скупа «Вриједности и противријечности друштвене стварности», Бања Лука, Филозофски факултет, 2013, стр. 133–148.
 49. Мисаоно-критичка активизација студената у иновативној настави, коаутор Јерковић, Љ., Зборник радова са научног скупа «Критичко мишљење - фактор развоја науке и друштва», Бања Лука, 2014, стр. 255–268.
 50. Експеримент у дидактичко-методичким истраживањима, коаутор Јерковић, Љ., Зборник радова са научног скупа «Стање и перспективе истраживања у хуманистичким и друштвеним наукама», Бања Лука, Филозофски факултет, 2015, стр. 469–483.
 51. Изазови педагошке науке и праксе, коаутор Јерковић, Љ., Зборник радова са научног скупа «Бањалучки новембарски сусрети 2016», Бања Лука, 2016, Том II, стр. 61–82.
 52. Противријечности васпитања и образовања у оквиру евроинтеграција, Зборник радова са међународног научног скупа «Наука и евроинтеграције», Источно Сарајево: Филозофски факултет Пале, 2016, стр. 157–167.

53. Контекстуализована настава у теорији и пракси, Зборник радова са међународног научног скупа «Бањалучки новембарски сусрет», Бања Лука, Филозофски факултет, 2017, стр. 391–408.
54. Културно-потпорна средства у дидактичким парадигмама и наставним системима, Зборник радова са међународног научног скупа «Културно-потпорна средства у функцији наставе и учења», Ужице, Учитељски факултет, 2017, стр. 91–104.
55. Дидактичко-методички токови, истраживачке оријентације и системи у теорији и стварности, Зборник радова са међународног научног скупа «Наука и стварност», Источно Сарајево, Филозофски факултет Пале, 2017, стр. 57–78.
56. Рецепција и исходи основношколске наставе, коаутор Јерковић, Љ., Зборник радова са међународног научног скупа «Језик, култура, образовање», Ужице, Педагошки факултет, 2018, стр. 533–544.
57. Нове дидактичке парадигме и изазови наставника, Зборник радова са научног скупа «Наука и стварност», Источно Сарајево, Филозофски факултет Пале, 2018, стр. 85–96.
58. Развој компетенција наставника за индивидуално планирану наставу, коауторство са Јерковић, Љ., Зборник радова са међународног научног скупа «Бањалучки новембарски сусрети 2018», Бања Лука, 2018, стр. 283–306.
59. Епистемологија дидактичких теорија, коаутор Јерковић, Љ., Зборник радова са међународног научног скупа «Наука и стварност», Источно Сарајево, Филозофски факултет Пале, 2019, стр. 149–161.
60. Инклузивна индивидуално планирана настава у теорији и пракси, коауторство са Јерковић, Љ., Зборник радова са научног скупа «Наука, настава, учење – проблеми и перспективе», Ужице, Педагошки факултет, 2019, стр. 283–302.
61. Концепт вишеструког учења и поучавања у инклузивној настави, коауторство са Јерковић, Љ., Зборник радова са научног скупа «Наука и настава у васпитно-образовном контексту», Ужице, Педагошки факултет, 2020, стр. 125–146.
62. Рецепција књижевног текста у развијајућој настави и морална развијеност ученика млађег школског узраста, коауторство са Драгић, Ж., Зборник радова са међународног научног скупа «Наука и настава у васпитно-образовном контексту», Ужице, Педагошки факултет, 2020, стр. 281–298.
63. Инклузивна настава грађанског образовања у измијењеном друштвеном контексту, коауторство са Јерковић, Љ., Зборник радова са међународног научног скупа «Наука, настава, учење у измијењеном друштвеном контексту», Ужице, Педагошки факултет, 2021, стр. 627–648.
64. Рецепција школе и компетенције ученика за цијеложивотно учење, коауторство са Јерковић, Љ., Зборник радова са међународног научног скупа «Наука и образовање – изазови и перспективе», Ужице, Педагошки факултет, 2022, стр. 45–62.
65. Развој компетенција васпитача за савјетодавно-педагошки рад са родитељима, коауторство са Јерковић, Љ., Зборник радова са међународног научног

- скупа «Савремено предшколско васпитање и образовање – тенденције, изазови и могућности», Ужице, Педагошки факултет, 2023, стр. 159–170.
66. Функционалност породице и школски успјех ученика у настави, коауторство са Јерковић, Љ., Зборник радова са међународног научног скупа «Дете, култура, образовање», Ужице, Педагошки факултет, 2024, стр. 93–110.
 67. Инклузивност школе и успјех ученика у настави, коауторство са Јерковић, Љ., Зборник радова са међународног научног скупа «Васпитање и образовање између теорије и праксе», Ужице, Педагошки факултет, 2025, стр. 417–436.

Радови у зборницима са националних научних скупова

1. Концепција евалуације васпитно-образовног рада. Неум: Зборник „Одгојно-образовни систем у новим приликама“, 1990, стр. 361–368.
2. Еманципаторско васпитање ученика у настави демократије и људских права. Зборник са научног симпозијума „Хуманистичко и еманципаторско васпитање“, Бања Лука: Филозофски факултет, 2016, стр. 73–87.
3. Развој педагошке науке и реформске промјене у образовању и васпитању. Уводни реферат на Првом конгресу педагога Републике Српске, Бања Лука, 2009.
4. Рецепција квалитета универзитетске наставе. Зборник II „Квалитет васпитно-образовног рада“, коаутор Јерковић, Љ., Други конгрес педагога РС, Бања Лука: Друштво педагога РС, 2014, стр. 239–258.

Радови у тематским зборницима

1. Стваралачке активности пионира у функцији његовања традиција НОР-а и вриједности социјалистичке револуције. Тузла: Зборник „Школа у функцији његовања и развијања традиција НОР-а и социјалистичке револуције“, 1990, стр. 1–22.
2. Појам, предмет и задаци методике наставе почетног читања и писања. Зборник II. Бања Лука: Педагошка академија. 1994.
3. Школа препознатљивог обиљежја. Београд: „Зборник Института за педагошка истраживања“, 2000, бр. 33, стр. 103–109.
4. Научна утемељеност и остала обиљежја Бакићевог дидактичког система. Бања Лука: Зборник „Др Војислав Бакић – утемељивач педагошке науке код Срба“, 2001, стр. 133–152.
5. Планирање и евалуација научно-истраживачког рада. Зборник „Положај науке у РС“, Министарство науке и културе, Универзитет у Бањој Луци и Универзитет у Српском Сарајеву, Бања Лука, 2001, стр. 96–103.
6. Мјерење и побољшање брзине читања наглас и у себи, те испитивања и унапређивања рада на књижевном тексту, у II књизи групе аутора Дмитровић, О. П. и сарадници: „Усавршавање наставника“, Педагошки факултет, Бијељина, 2004, стр. 157–215.

7. Допринос Петра Мандића развоју дидактике, у „Споменици Петра Мандића“, Бања Лука: Академија наука и умјетности РС-а, 2006, стр. 225–236.
8. Методичке специфичности породичне педагогије. Врање: Учитељски факултет, „Годишњак Учитељског факултета“, 2010, стр. 61–83.
9. Домети дидактике и модели наставног рада. Београд: „Годишњак Српске академије образовања“, 2011, стр. 203–224.
10. Глобализацијски и друштвено-транзицијски контекст хуманистичког, интеркултуралног и националног васпитања у породици и школи. Међународни тематски зборник „Улога образовања и васпитања у развијању хуманистичких, интеркултуралних и националних вредности“, Косовска Митровица: Филозофски факултет у Приштини и Српска академија образовања, 2014, стр. 211–227.

Стручни радови, информације, прикази

1. Основно образовање одраслих и могућности смањивање броја неписмених, Бања Лука, Просвјетни-педагошки завод Б. Лука, «Билтен», 1976, бр. 3-4, стр. 11-12.
2. Природа процеса социјализације - врсте и облици социјалног учења, Бања Лука, Банк Лука, «Билтен», 1977, бр. 3-4.
3. Припреме за извођење продужне наставе, Сарајево, «Просвјетни лист», јуни 1981.
4. Модел организације васпитно-образовног рада школе у петодневној недјељи, Сарајево, «Просвјетни лист», 1979.
5. Развијање ученичког самоуправљања у основној школи, Савјетовање «Брига о дјечи у општини Бањалука», ОК SSPN, 26. 11. 1979.
6. Трагање за новим системом вредновања, Сарајево, «Просвјетни лист», 7.10.1987, бр. 744.
7. Нови модел вредновања васпитно-образовног рада (експериментална провјера), Сарајево, «Просвјетни лист», 3. 2. 1988., бр. 750.
8. Примјена наставних листића у познавању природе, Осиек, «Живот и школа» 1980, бр. 3.
9. Активности Савеза пионира у основној школи, Сремска Митровица, «Самоуправна школа», 1989, бр. 1.
10. Значај савремене педагошке публицистике, Сарајево, «Просвјетни лист», 29. 4. 1991, бр. 813.
11. Висока школа за високе захтјеве (о научној и стручној оправданости оснивања Филозофског факултета у Б. Луци), Бања Лука, «Глас српски», 13, 14. и 15. јануар 1996.
12. Зачетник нове епохе (Доситеј Обрадовић), Бања Лука, «Глас српски» 13., 14. и 15. јануар, 1996.
13. Стваралачки допринос унапређивању разредне наставе музичке културе (приказ књиге мр Ирине Милошевић), Зеница, «Дидактички путокази», 2011, година XVII, бр. 60., стр. 100.

14. Интердисциплинарно научно утемељење и експериментална валоризација индивидуално планиране разредне наставе (приказ књиге Љиљане Јерковић: Индивидуално планирана настава, Филозофски факултет у Б. Луци, 2023), Бања Лука, „Наша школа», 2023, бр. 1, стр. 123-126.

Енциклопедијске и лексикографске одреднице⁸

1. Виша техничка школа у Добоју, Бања Лука: *Енциклопедија Републике Српске*, 2, В-Г, стр. 163.
2. Економска школа Добој, Бања Лука: *Енциклопедија Републике Српске*, 3, Д-Ж, стр. 618.
3. Гимназија «Петар Кочић» Нови Град, Бања Лука: *Енциклопедија Републике Српске*, 2, В-Г, стр. 469.
4. 3 Гимназија «Свети Сава» Приједор, Бања Лука: *Енциклопедија Републике Српске*, 2, В-Г, стр.469-470.
5. Гимназија «Филип Вишњић» Бијељина, Бања Лука: *Енциклопедија Републике Српске*, 2, В-Г, стр. 470.
6. Респонсбилна школа (настава), Београд: Институт за педагогију и андрагогија Филозофски факултета: Трнавац Д. Н., *Азбучник и ишиолоија њознаишх школских инсшииуција*, 2004, стр. 337-338.
7. Респонсбилна настава, Београд: Учитељски факултет Универзитета у Београду: *Лексикон образовних иштермина*, 2014., стр. 678.

МЕНТОРСТВО

А. Менторство у изради докторских дисертација на Филозофском факултету у Бањој Луци

1. Богојевић Светозар, *Идентификација, обилежја и педагошко- дидактичкои ефектии сшилова васшићања*, 2000.
2. Мусић Хусејн, *Односи између ученика и насшавника у савременим дидактичким ишеоријама и насшавној ишракси основне школе*, 2007.
3. Стојановић Синиша, *Образовно-васшишнии ефектии ресионсбилне и иншеракшивне разредне насшаве*, 2007.
4. Јоргић Драженко, *Ушицај иншеракшивної сшручној усавршавања насшавника на њихове ишрофесионалне комиешениције*, 2008.
5. Богичевић Душан, *Дидактичке сшецифичности и ефикасности иншеракшивне универзитетске насшаве*, 2008.

⁸ Форум педагога Републике Србије припрема публикавање нове Педагошке енциклопедије. Академик Миле Илић је члан централне Редакције и Пододбора за школску и породичну педагогију. Доставио је Издавачу ауторске текстове за нове одреднице: алтернативне школе, школа и друштвена средина, саветодавни васпитно-образовни рад у школи, школа и црква. Такође је доставио текстове нових енциклопедијских одредница из дидактике: настава различитих нивоа сложности, респонсбилна настава, инклузивна настава.

6. Михајловић Тања, *Осјосодљеносић ученика сѣаријеј основношколској узрасића за самостјално учење и њихова образовно-васићићна љосићићнућа*, 2010.
7. Рајчевић Петар, *Дидактићке основе љромјене насћавних љланова и љроћрама за основне школе у Срдији од 1838. до 1992. љодине*, 2010.
8. Миленовић Живорад, *Положај, функције и сћил рада насћавника у ћтрадиционалној и инклузивној насћави* 2011.
9. Сучевић Власта, *Педаћошко-дидакћучки ресурси квалићетићној основној образовања*, 2011.
10. Стојановић Ђорћевић Тамара, *Школа - факћор националних и љлобалних вриједносћи*, 2014.
11. Шејтанић Семир, *Комуникација учесника васићићно-образоваћној љроцеса у дидактићким ћтеоријама и насћавној љпракси*, 2015.
12. Ђаро Амер, *Дидактићка ућемељеносић мисаоних акћивносћићи ученика и функције насћавника у ћприћремању и извоћењу средњошколске насћаве*, 2016.
13. Иванек Перица, *Сћручно усавршавање насћавника и образовно-васићићна љосићићнућа ученика средње школе*, 2016.
14. Јерковић Љиљана, *Дидактићке основе и образоваћно-васићићни ефектићи индивидуално љланиране насћаве*, 2018.
15. Џафић Мустафа, *Рецејићја инклузивносћићи основне школе и осјосодљеносићи ученика за цјеложивоћно учење*, 2020.
16. Драгић Желимир, *Образовно-васићићни ефектићи рецејићје књижевној ћтекстића у развијајућој насћави на млаћем школском узрасћу ученика*, 2020.
17. Лкакетић Мира, *Васићићно-образоваћној ефектићи анализе књижевној лика у индивидуализованој разредних насћави књижевносћићи*, 2021.
18. Спасојевић Влатка, *Образовно-васићићни ефектићи конћекстићуалној учења у насћави*, 2022.

Б. Менторство у изради докторске дисертације на Филозофском факултету Пале

19. Махмутовић Арзија, *Педаћошки и дидактићчко- методички асћектићи формирања оћићићних љојмова у сћаријем ћпредшколском и млаћем основношколском узрасћу*, 2014.

В. Менторство у изради магистарских/мастер радова на Филозофском факултету у Бањој Луци

1. Ђаковић Петар, *Оћкривање и иденћификација љоремећаја у чиићању*, 2003.
2. Ожеговић Драгица, *Инћерћерсонална комуникација у дидактићчкој ћтеорији и савременој насћавној љпракси*, 2003.
3. Вукоје Јован, *Породица и образоваћно-васићићна љосићићнућа ученика ћрвој разреда средње школе*, 2004.
4. Јоргић Драженко, *Ућићцај љовраћне информације о вредновању рада насћавника на аућо- корекцију ћпедаћошкој дјеловања*, 2005.

5. Рагуж - Османовић Зорица, *Стихови наставника разредне наставе према инклузивном образовању и школски успјех ученика*, 2006
6. Кузмановић Зорица, *Дидактичко-методичке основе и модели индивидуализације разредне наставе грамаишке и правописне*, 2007.
7. Љевар - Лучић Свјетлана, *Стручно тимска подршка у развијању индивидуализованих програма васпитно-образовног рада са ученицима посебних потреба укљученим у редовне школе*, 2007.
8. Михајловић Татјана, *Припремљеност ученика за полазак у школу и њихов успјех у разредној настави*, 2008.
9. Милошевић Ирена, *Ефекти индивидуализације васпитања и образовања даровитих ученика у разредној настави различитих нивоа сложености*, 2008.
10. Соро Сања, *Позиција ученика и активности наставника у традиционалној и индивидуализованој разредној настави књижевности*, 2008.
11. Лучар Винко, *Васпитно-образовни ефекти инклузивне наставе у трећем разреду основне школе*, 2008.
12. Јовић Славица, *Поситићућа у читању и вербалној креативности у функцији индивидуализације разредне наставе*, 2008.
13. Лакетић Мира, *Дидактичко-методичке специфичности индивидуализоване разредне наставе књижевности*, 2008.
14. Перић Радосава, *Педагошка превенција наркоманије средњошколаца*, 2008.
15. Лукић Драгана, *Усавршавање учитеља за рад са талентованим и даровитим ученицима*, 2008.
16. Малиновић Петра, *Разумијевање прочитаног текста и школски успјех ученика петог разреда основне школе*, 2009.
17. Ђуричић Драгана, *Поситићућа у настави културе изражавања и школски успјех ученика у петом разреду основне школе*, 2009.
18. Шејтанић Семир, *Стил рада наставника и успјех ученика у основној школи*, 2009.
19. Бојанић Зора, *Положај и активности ученика у индивидуализованој и интерактивној разредној настави српског језика*, 2009.
20. Шобот Драженка, *Дидактичко-методичке специфичности и ефекти рецеиције књижевнег текста у разредној интерактивној настави различитих нивоа сложености*, 2009.
21. Штула Милена, *Образовно-васпитни ефекти учења откривањем у интерактивној разредној настави*, 2009.
22. Мршић Соња, *Вербална креативност и школски успјех ученика петог разреда основне школе*, 2009.
23. Окић Нермина, *Дидактичке основе и васпитно-образовне ефекти усвајања програмских садржаја у природи*, 2009.
24. Латинчић Момирка, *Брзина читања и школски успјех ученика петог разреда основне школе*, 2010.
25. Миљић Елвира, *Повезаност брзине читања и вербалне креативности ученика у разредној настави*, 2010.
26. Цвијановић Наташа, *Образовно-васпитни ефекти инклузивне разредне наставе грамаишке и правописне*, 2010.

27. Томашевић Данијела, *Социјодејативна обилежја и вербална креативност ученика основне школе*, 2010.
28. Синан Емир, *Васпитно-образовни ефекти континуиране евалуације јрујној облика рада у четвртој разреду основне школе из предмета природа и друштво*, 2010.
29. Гвозден Љиљана, *Развијеност рјечника, писмено изражавање и школски усјех ученика петог разреда основне школе*, 2010.
30. Томић Снежана, *Разумијевање јрочитаној текста и школски усјех ученика четвртог разреда основне школе*, 2010.
31. Старчевић Љиљана, *Ефекти усвајања садржаја из драматике и јраројиса у интерактивној разредној настјави различитих нивоа сложености*, 2011.
32. Славуљ Милена, *Континуирана објективна исјивања у разредној настјави драматике и јраројиса и школски усјех ученика петог разреда*, 2011.
33. Ђапић Јелена, *Образовно-васпитни ефекти обраде јрзној књижевној текста у интерактивној разредној настјави различитих нивоа сложености*, 2011.
34. Видаковић Славица, *Особљеност ученика за самостјално учење и њихова усјех у настјави на крају јрве јријде основне школе*, 2011.
35. Лукач Свјетлана, *Образовно-васпитни ефекти јроликних активностј у јројесу усвајања вјештине читања и писања лјитичним јисмом у настјави срјској језика*, 2011.
36. Бегић Милена, *Дидактичко-методичке специфичности интерјисане разредне настјаве*, 2011.
37. Јерковић Љиљана, *Утицај интерактивној стјручној усавршавања на савјетодавно-јдејативне комјетјенције настјавника у раду са родитјелима*, 2012.
38. Ритан Ранка, *Позиције, функције и активностј настјавника у јтрадиционалној и интерактивној настјави књижевностј*, 2012.
39. Мучибабић Славојка, *Писмено изражавање и усјех ученика у разредној настјави*, 2012.
40. Ахмић Сеида, *Васпитно-образовни ефекти рада у јраровима у настјави*, 2014.
41. Џанић Сенада, *Рад настјавника са даровитим и тјалениованим ученицима у разредној настјави*, 2015.
42. Грујић Милијана, *Култура изражавања и школска јостјинућа ученика у разредној настјави*, 2015.
43. Милановић Миланка, *Развој јрофесионалних комјетјенција учитјела за индивидуализацију разредне настјаве*, 2015.
44. Међедовић Александра, *Пријремање учитјела за мисаону активизацију ученика у друтој јријди основне школе*, 2016.
45. Моравац Тања, *Стјавови учитјела и родитјела јрема инклузивној настјави у друтој јријди основне школе*, 2017.
46. Кајтез Дајана, *Самојројена јосодностј и школски усјех ученика млађеј основношколској узраста*, 2017.
47. Бубић Славојка, *Позиција и активностј ученика и настјавника у јтрадиционалној и инклузивној разредној настјави драматике и јраројиса*, 2018.

48. Вуковић Немања, *Комуникација у породици и усјех ученика млађе школској узраси*, 2018.
49. Тителски Милица, *Школски усјех и морална развијеност ученика у групој шријади основне школе*, 2019.
50. Кужет Бојана, *Односи у породици и школски усјех ученика у групој шријади основне школе*, 2019.
51. Божић Јелена, *Инклузивност школе и школски усјех ученика*, 2019.
52. Васиљевић Нада, *Развијеност рјечника, њено изражавање и школски усјех ученика млађе школској узраси*, 2020.
53. Симић Марина, *Рецепција књижевне тексти и школски усјех ученика млађе школској узраси*, 2020.
54. Шкрбић Марија, *Вриједносне оријентације и усјех ученика у групој шријади основне школе*, 2020.
55. Кнежевић Марина, *Ставови учитеља према иновацијама у настави српској језика*, 2020.
56. Дедић Бојана, *Образовно-васпитни ефекти развијања читалачкој интересовања у разредној настави*, 2020.
57. Чикоја Мићин Неда, *Ваннаставне активности и школски усјех ученика млађе школској узраси*, 2022.

Г. Менторство у изради магистарских/мастер радова на Филозофском факултету у Палама

1. Мијушковић Весна, *Сарадња наставника и родитеља у васпитно-образовном процесу са децом њоседних њишеба*, 2008.
2. Хоћић Алага, *Ефекти њишеба различитих нивоа сложености*, 2011.
3. Амовић-Кезуновић Рада, *Дидактичке основе и образовно-васпитни ефекти рада у њаровима у савременој разредној настави*, 2012.
4. Петровић Душко, *Теоријске основе и модели инклузивне разредне наставе*, 2014.
5. Гочевић Лидија, *Активности у слободном времену и социјално њонашање младих*, 2014.
6. Лапо Алија, *Демократски односи у школи*, 2014.

Д. Менторство у изради специјалистичких радова на Филозофском факултету у Бањој Луци

1. Рајлић Илија, *Педагошко-дидактички аспекти њеласка ученика из разредне у њредметне наставу*, 2000.
2. Ковачевић Слободан, *Уњицај њишеба различитих нивоа сложености на усјех ученика старије основношколској узраси*, 2000.
3. Мишић Бранко, *Повезаност њоситиућа у њисменом изражавању и вербалној креативности ученика млађе основношколској узраси*, 2002.

**Ђ. Магистарски радови на Наставничком факултету
Универзитета „Џемал Биједић“ у Мостару**

1. Назифовић Фикрета, *Индивидуализација учења читања и писања у оквиру интерактивне наставе различитих нивоа сложености*, 2007.
2. Зломислић Кармела, *Идентификација, превенција и отклањање насилног понашања ученика у инклузивној основној школи*, 2007.
3. Кишљен Бесима, *Идентификација и педагошка превенција изостајања са наставе ученика средње школе*, 2013.
4. Капетановић Абида, *Педагошке вриједности партнерства одгајатеља и родитеља*, 2013.
5. Шимуновић Рената, *Функционална усјешности обитељи и школско постојинуће ученика разредне наставе*, 2013.
6. Рибич Јасмина, *Сиручно усавршавање наставника и њихове професионалне компетенције*, 2014.
7. Махић Мемнуна, *Одјојно-образовна ефикасности ироликх активностии у разредној настави основне школе* 2015.
8. Голош Минела, *Брзина читања и школско постојинуће ученика млађеї основношколскої узрасїа*, 2015.
9. Мулагич Муневера, *Едуцираносии учитеља и наставника за инклузивно образовање*, 2015.
10. Махић Ерна, *Идентификација и педагошка превенција вршњачкої насиља у средњој школи*, 2015.
11. Илић Мирјана, *Сїавови учитеља и родитеља према инклузивном образовању*, 2015.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.01
37:929 Илић М.
012 Илић М.

ЈОВАНОВИЋ, Бранко, 1947-

Живот и дело академика Мила Ђ. Илића : (поводом седамдесетпетогодишњице живота и педесетогодишњице научно-истраживачког рада) / Бранко Јовановић. - Београд : Српска академија образовања, 20206 (Бањалука : Графид). - 48 стр. : слика Мила Ђ. Илића ; 23 cm

Тираж 100. - Напомене и библиографске референце уз текст.
- Библиографија академика
Мила Ђ. Илића: стр. 29-48.

ISBN 978-86-89393-23-1

а) Илић, Миле (1950-) -- Биобиблиографија б) Педагогија

COBISS.SR-ID 187349513